

ЎЗБЕКИСТОН – ҚОЗОҒИСТОН:

АЗАЛИЙ ДЎСТЛИК ВА СТРАТЕГИК
ШЕРИКЛИККА АСОСЛАНГАН
ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

Аввал хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоевнинг таклифига биноан, 22-23 март кунлари давлат таширифи билан ушбу мамлакатда бўлди.

Олий даражадаги мазкур учрашув дўстлик, аҳиллик ва меҳр-оқибат айёми Наврўз кунларига тўғри келганида рамзий маъно бор. Зеро, бу жиҳатлар Ўзбекистон ва Қозоғистон муносабатларига ҳам хосдир.

Таширфининг асосий тадбирлари 23 март кун Остона шаҳрида бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қозоғистон пойтахтидаги "Ватан ҳимоячилари" монументига гул қўйди.

Ушбу монумент Президент Нурсултон Назарбоев ташаббуси билан 2001 йили Иккинчи жаҳон урушида ҳалок бўлган қозоғистонлик Ватан ҳимоячилари хотирасига бағишлаб бунёд этилган.

Давлатимиз раҳбари тинчлик, озодлик йўлида жон фидо қилган ватанпарвар инсонлар хотирасига ҳурмат бажо келтир-

ди. Ёдгорлик мажмуаси билан танишди.

Шавкат Мирзиёев Қозоғистон пойтахтидаги Давлат раҳбарлари хиёбонида кўчат ўтказди. Бу ерда Биринчи Президентимиз Ислom Каримов эккан даҳраҳт баравж ўсмокда.

Оқўрда қароргоҳида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевни расмий кутиб олиш маросими бўлди. Олий мартабали меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортиди. Ўзбекистон ва Қозоғистон давлат маҳиялари янгради. Президентлар Шавкат Мирзиёев ва Нурсултон Назарбоев фахрий қоровул сафи олдидан ўтдилар.

Президентларнинг тор доирадаги учрашувида Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш

масалалари муҳокама қилинди, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро муаммолар юзасидан фикр алмашилди.

Шавкат Мирзиёев мамлакатларимиз ўртасидаги яхши қўшничилик ва ҳамкорлик муносабатлари тобора мустаҳкамланиб бораётганини таъкидлади.

— Ўзбекистон ва Қозоғистон яқин қардош, асрлар давомида синалган шериклардир. Биринчи Президентимиз Ислom Каримов вафотидан кейинги оғир дамларда бу яқинлик яна бир бор намоён бўлди. Халқимиз Қозоғистон халқи ҳамдардчилигини, қўллаб-қувватлаганини чуқур ҳис этди ва буну ҳеч қачон унутмайди. Мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик юксак ишонч ва ўзаро ҳурмат асосида ривожланмокда. Турли даражадаги алоқалар фаоллашгани мамлакатларимизнинг кўп қиррали муносабатларни кенгайтиришдан манфаатдор эканининг тасдиғидир, — деди Президентимиз.

(Давоми 2-бетда.)

Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон
Республикаси ўртасида стратегик шерикликни янада
чуқурлаштириш ва аҳил қўшничиликни
мустаҳкамлаш тўғрисида
қўшма декларация

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев Президент Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 22-23 март кунлари Қозоғистон Республикасига амалга оширган давлат таширифи доирасидаги икки томонлама музокаралар натижаларига кўра,

1998 йил 31 октябрда имзоланган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида Абдий дўстлик тўғрисидаги шартнома ҳамда 2013 йил 14 июнда имзоланган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида Стратегик шериклик тўғрисидаги шартнома қоидаларига амал қилган ҳолда,

ўзаро ҳурмат, ишонч ва ошқоралик принципларига асосланган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасидаги мустаҳкам тарихий алоқалар, икки мамлакат халқларининг кўп асрлик қардошлик ва ҳамкорлик ришталарига таяниб,

Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасидаги аҳил қўшничилик, дўстона ва ўзаро манфаатли муносабатларнинг стратегик шериклик ва ўзаро қўллаб-қувватлаш асосида жадал сурьатда ва изчил ривожланаётганини мамнуният билан қайд этиб,

икки томонлама кенг қамровли ҳамкорликни сифат жиҳатдан янги даражага олиб чиқиш икки қардош халқларнинг узоқ муддатли манфаатларига жавоб беришига ҳамда Марказий Осиёда тинчлик, барқарорлик, хавфсизлик ва ривожланишни таъминлашда муҳим омили бўлиб хизмат қилишига ишонч билдирган ҳолда, халқаро майдонда янада узвий ҳамкорлик қилиш ва ҳаракатларни мувофиқлаштиришга ўзаро интилишларини тасдиқлаб,

икки томонлама муносабатларни янада ривожлантириш учун олий ва юқори даражада мунтазам икки томонлама таширфлар ва сиёсий маслаҳатлашувларни қўллаб-қувватлашга ҳамда ҳукуматлар, парламентлар ва маҳаллий ҳокимият органлари ўртасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга содиқ қолган ҳолда,

қуйидагилар тўғрисида баёнот берадилар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Қозоғистон Республикаси Президенти дипломатик муносабатлар ўрнатилган пайдан бошлаб чорак аср мобайнида ҳамкорликнинг турли соҳаларида эришилган салмоқли натижаларни юқори баҳолайдилар ҳамда икки давлат стратегик шериклик муносабатларининг янги тарихий даврга қираётганини таъкидлайдилар.

(Давоми 3-бетда.)

Ўзбекистон
Республикаси Олий
Мажлиси Сенати
тўққизинчи ялпи
мажлисининг
очилиши тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг тўққизинчи ялпи мажлиси 2017 йил 28 март кун эрталаб соат 10.00 да Тошкент шаҳрида, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг мажлислар залида очилади.

Ўзбекистон
Республикаси Олий
Мажлиси Сенатининг
аъзолари диққатига!

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг аъзолари 2017 йил 27 март кун соат 9.00 дан 18.00 га қадар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати биносининг фойесида рўйхатга олинади.

Спортчи қизларга Президент совғаси

Фарғона вилояти Қувасой шаҳридаги умумтаълим мактаблари, академик лицей ва касб-хунар коллежларининг спорт билан мунтазам шуғулланаётган ўқувчи қизларига Президент совғаси — спорт либослари топширилди.

Тадбирда мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш, хусусан, қизларни спортга кенг жалб этиш, уларни қўллаб-қувватлаш ва рағ-

батлантиришга қаратилаётган алоҳида эътибор юксак самаралар бераётгани таъкидланди.

500 нафар спортчи қизга миллий анъанала-

римиз асосида тайёрланган спорт либослари тантанали топширилди.

М.КОДИРОВ (ЎЗА) олган сурат.

Келажак
учун муҳим
қўлланма

Республика Маънавият тарғибот маркази ҳузуридаги "Маънавият тарғиботчиси" ўқув марказида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг "Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз" китобининг тарғиботига бағишланган маънавий-мағрифий тадбир бўлиб ўтди.

Республика Маънавият тарғибот маркази томонидан Республика Байналмилал маданият маркази ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда кенг жамоатчилик вакиллари, олимлар, ўқитувчилар ва журналистлар иштирок этди.

(Давоми 4-бетда.)

ЎЗБЕКИСТОН — ҚОЗОҒИСТОН:

АЗАЛИЙ ДЎСТЛИК ВА СТРАТЕГИК ШЕРИКЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИКНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Нурсултон Назарбоев Шавкат Мирзиёевни Қозоғистонга давлат ташири билан қўлаб, бу икки давлат ўртасидаги мулоқотларнинг изчил давоми, томонларни қизиқтирган масалаларни муҳокама этиш учун қўлай имконият эканини таъкидлади.

— Сизнинг таширингиз Наврўз байрами қўнларига тўғри келгани қадамнингиз қўлғу эканидан далолатдир. Қозоғистон билан Ўзбекистон муносабатлари ҳар доим дўстона ва самарали бўлган. Ўзбекистоннинг Биринчи Президенти, менинг қадрдон дўстим Ислам Каримов улкан ҳисса қўшган бундай яқин ҳамкорлики Сиз билан изчил давом эттирмоқдамиз. Кейинги ойларида мамлакатларимиз ўртасидаги савдо айланмаси 30 фоиз ўсгани, ўзаро янги маҳсулотлар етказила бошлагани бунинг тасдиғидир. Таширингиз доирасида ўтган бизнес-форумда қарийб 1 миллиард долларлик келишувларга эришилган. Сизнинг ушбу тарихий таширингиз мамлакатларимиз ҳамкорлигини янги босқичга қўтарилади, — деди Қозоғистон Президенти.

Мамлакатларимиз ҳамкорлиги 1998 йилда Тошкентда имзоланган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида Абдий дўстлик тўғрисидаги шартнома, 2013 йилда пойтахтимизда имзоланган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида Стратегик шериклик тўғрисидаги шартнома асосида тараққий этмоқда.

Ўзбекистон ва Қозоғистон халқаро сиёсий масалаларда бир-бирини қўллаб-қувватлаб келмоқда. Мамлакатларимиз икки томонлама ва БМТ, ШХТ, МДХ, Ислам ҳамкорлик ташкилоти, Оролни қўқариш халқаро ҳамғармаси каби халқаро тузилмалар доирасида самарали ҳамкорлик қилмоқда. Минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик долзарб масалалар бўйича томонларнинг позициялари ўхшаш ёки яқиндир.

Ўзбекистон Қозоғистоннинг 2017-2018 йилларда БМТ Хавфсизлик кенгашига муваққат аъзоликка сайланишини қўллаб-қувватлади. Бу бутун минтақамиз давлатлари манфаатларини халқаро майдонда илгари суриш имконини беради. Қозоғистон Ўзбекистоннинг Марказий Осиёда ядро қуролидан холи ҳудуд барпо этиш борасидаги ташаббусини қўллаб-қувватлагани, мамлакатимизнинг ҳеч қандай ҳарбий-сиёсий блокларга қўшилмаслик, низоларни тинч йўл билан ҳал этиш тамойилларига асосланган ташқи сиёсатини юқори баҳолайди.

Учрашувда минтақавий хавфсизликни мустаҳкамлаш, трансмиллий жиноятчилик ва хатарларга қарши курашиш масалаларига эътибор қаратилди. Марказий Осиёнинг етакчи давлатлари бўлган мамлакатларимиз ҳамкорлиги бутун минтақа барқарорлиги ва тараққиётида муҳим ўрин тутиши таъкидланди.

Шу йил 10 март кўни Тошкентда мамлакатларимиз ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва давлат мусассасалари раҳбарлари иштирокида ўтган музокаралар замонавий таҳдид ва хавф-хатарларга, диний экстремизм, терроризм, наркотрафик ва бошқа хавфларга қарши курашиш соҳасидаги ҳамкорлигини

мустаҳкамлашга хизмат қилади.

Президентлар Афғонистондаги вазият юзасидан фикр алмашар экан, ушбу мамлакатда барқарорлик таъминланиши ва иқтисодиёт тикланишидан икки давлат ҳам бирдай манфаатдор эканини таъкидладилар. Афғонистон муаммоси фақат тинч йўл билан ҳал этилиши, бунинг учун БМТ шафелигида сиёсий музокаралар жараёнини тезроқ бошлаш зарурлиги қайд этилди.

Мамлакатларимиз минтақадаги трансчегаравий дарёлар сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш борасида бир хил позицияга эга экани яна бир бор тасдиқланди.

Президентлар мулоқотни икки мамлакат расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокарасида давом эттирдилар. Унда Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасидаги сиёсий, савдо-иқтисодий, инвестициявий, транспорт-коммуникация, маданий-гуманитар ва бошқа соҳалардаги ҳамкорлиқнинг бугунги ҳолати ва уни янада ривожлантириш истиқболлари муҳокама қилинди, томонларни қизиқтирган минтақавий ва халқаро масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Ўзбекистон ва Қозоғистон мустақил тараққиёт йўлини бир даврда бошлаган. Иқтисодиётни қайта тиклаш ва ривожлантириш йўлида бир-бирига елкадош бўлиб келмоқда.

Бугун икки мамлакат ҳам ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўймоқда. Президентимиз Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси ишлаб чиқилди. Президент Нурсултон Назарбоевнинг Қозоғистон халқига жорий йилги мурожаатида Қозоғистонни модернизация қилишнинг учинчи босқичи белгилаб берилди.

Қозоғистон мамлакатимизнинг савдо-иқтисодий соҳадаги муҳим шерикларидан биридир. Ўзбекистон Қозоғистонга табиий газ, автомобиллар, транспорт воситалари, минерал ўғитлар, тўқимачилик, электротехника ва қурилиш материаллари, мева-сабзавот ва бошқа қўллаб-қувватлар, турли хизматлар экспорт қилади. Қозоғистондан юртимизга нефть, металл, ун, ёғ-мой маҳсулотлари келтирилади.

Мамлакатимизда Қозоғистон капиталли иштирокида тузилган қарийб 230, Қозоғистонда Ўзбекистон ишбилармонлари билан ҳамкорликда ташкил этилган 130 дан ортқ корхоналар фаолият юритмоқда.

2016 йилда мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро товар айирбошлаш ҳажми 2 миллиард долларни ташкил қилган. Бу маъжуд салоҳиятга мос келмаслиги, савдо айланмасини камида икки баробар ошириш имконияти борлиги алоҳида таъкидланди. Мамлакатларимиз иқтисодиёти рақобат қилмайди, аксинча, бир-бирини тўлдирди. Бунинг учун ҳукуматлараро комиссия ва қўшма савдо уйлари фаолиятини кенгайтириш, янги таъминот бозорлари ташкил этиш зарурлиги қайд этилди.

Жорий йил 23 февралда пойтахтимизда Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасида икки томонлама ҳамкорлик бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссиянинг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Транспорт коммуникациялари соҳаси ўзаро ҳамкорлиқнинг яна бир устувор йўналиши ҳисобланади. Мамлакатларимизнинг автомобил ва темир йўллари ўзаро интеграциялашган. Бу муҳим коммуникация тармоғи учинчи давлатлар учун ҳам транзит вазифасини ўтамоқда.

Қозоғистоннинг Мақтаарал тумани ҳудудидан ўтган Тошкент ва Самарқандни боғловчи автомобиль йўлининг очилиши, Тошкент — Олмаота теъзорар поездиди ва икки мамлакат шахарлари ўртасида автобус қатновининг йўлга қўйилгани транспорт коммуникациясини янада кенгайтиради, ҳудудлараро алоқалар, савдо ва туризм ривожига хизмат қилади.

Музокарада транспорт соҳасида икки томонлама, узок муддатли тариф имтиёзлари берилиши мамлакатларимиз транспорт коридорлари рақобатдошлигини, самарадорлигини оширишга хизмат қилиши таъкидланди. Савдо-иқтисодий алоқалар динамикасини сақлаб қолган ҳолда уни диверсификация қилиш, экспорт-импорт ҳажми ва номенклатурасини кенгайтириш, саноат ва тадбиркорлик субъектлари кооперациясини ривожлантиришга келишиб олинди.

Ўзбек ва қозоқ халқлари азалдан ёнма-ён яшаган, қавму қариндош бўлган. Президентимиз ташаббуси билан икки мамлакат ҳудудлари ўртасидаги алоқаларга кенг йўл очилгани ҳамкорлигимизни янада мустаҳкамламоқда. Ўзбекистондан Қозоғистонга, Қозоғистондан Ўзбекистонга турли даражадаги делегациялар ташири буюрди. Жорий йил Тошкент вилояти делегацияси Қозоғистонда, Қизилўрда, Шарқий Қозоғистон ва Жанубий Қозоғистон вилоятлари делегациялари Ўзбекистонда бўлди.

Музокарада бундай алоқаларни янада кенгайтириш, маданий-гуманитар ҳамкорлиқни мустаҳкамлаш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Музокаралар якунида давлатлараро, ҳукуматлараро ва идоралараро 13 ҳужжат имзоланди.

Шавкат Мирзиёев ва Нурсултон Назарбоев Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида стратегик шериклиқни янада чуқурлаштириш ва аҳил қўшничилиқни мустаҳкамлаш тўғрисидаги қўшма декларацияни имзолادилар.

Парламентаризм, солиқ, транспорт, муҳофаза, савдо-саноат ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликка оид ҳужжатлар ҳам имзоланди.

Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида 2017—2019 йилларга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик стратегияси ҳамда Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида ҳудудлараро ҳамкорлик тўғрисидаги битим улар орасида алоҳида аҳамиятга эга.

Оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда Президентлар Шавкат Мирзиёев ва Нурсултон Назарбоев музокаралар Ўзбекистон — Қозоғистон муносабатларига хос ўзаро ҳурмат ва самимият руҳида ўтгани, барча стратегик масалалар бўйича томонлар бир-бирини қўллаб-қувватлаганини алоҳида таъкидладилар. Ушбу таш-

риф мамлакатларимиз ўртасидаги ҳамкорлик ривожига тарихий аҳамият касб этиши, имзоланган ҳужжатлар халқларимиз манфаатларига хизмат қилиши қайд этилди.

Ташири доирасида Остона шаҳрида Ўзбекистон Миллий саноат кўргазмаси ва икки мамлакат ишбилармон доиралари иштирокида бизнес-форум бўлиб ўтди. Бизнес-форумда Ўзбекистон ва Қозоғистоннинг 500 дан ортқ ишбилармонлари иштирок этди. Уларнинг якунлари бўйича умумий қиймати қарийб 1 миллиард доллар бўлган савдо шартномалари ва инвестициявий битимлар имзоланди.

Куннинг иккинчи ярмида Президентлар Шавкат Мирзиёев ва Нурсултон Назарбоев "Остона-Опера" Давлат опера ва балет театрига ташири буюрдилар.

Қозоғистон Президенти ташаббуси билан қурилган ушбу театр 2013 йилда фойдаланишга топширилган, томоша зали 1250 ўринга мўлжалланган.

Президентлар бу ерда "Киз Жибек" операсини томоша қилдилар.

Ўзбекистон ва Қозоғистон Президентлари "Назарбоев университети" ва "MEGA Silk Way" савдо марказини бориб кўрди.

Университетга илк талабалар 2010 йилда қабул қилинган. Унинг таркибида 8 мактаб, бир марказ ва кутубхона бор. Таълим халқаро андозлар асосида олиб борилади. Ҳар йили университетни 440 дан ортқ бакалавр ва 170 дан зиёд магистр битиради.

Давлатимиз раҳбари университетнинг Фахрий меҳмонлар китоби-га дастхат ёзиб қолдирди.

"MEGA Silk Way" савдо марказида савдо дўконлари, спорт ва кўнгилочар шохобчалар, турли офислар жойлашган. Ушбу марказ шу йил 10 июндан 10 августгача Остона шаҳрида ўтказиладиган "ЭКСПО — 2017" халқаро кўргазмасига мезбонлик қиладиган меъморий ансамблининг муҳим қисми ҳисобланади.

Бу ерда ўзбек ва қозоқ халқларининг ашула ва рақслари, миллий ҳунармандлик маҳсулотлари намойиш этилди.

Президентлар "ЭКСПО — 2017" халқаро кўргазма майдонининг "Нур олам" павильонига ташири буюрдилар.

Шавкат Мирзиёев "ЭКСПО — 2017" итисослаштирилган халқаро кўргазмаси ишбилармон доиралар, корхоналар ўртасида ҳамкорлиқни янада кенгайтириш, истиқболли келишувларга эришиш йўлида муҳим тадбир бўлишини таъкидлади.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Қозоғистон Республикасида давлат ташири ниҳосига етди. Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевни Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев кузатиб қўйди.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Қозоғистонга давлат ташири якунлари мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларда янги саҳифа очди, унинг янги уфқларини белгилаб берди, икки қардош халққа улкан хурсандчилик бағишлади.

Анвар САМАДОВ,
ЎЗА махсус мухбири

Тошкент — Остона — Тошкент.

2017-yil 25-mart, № 24 (8985)

Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида стратегик шерикликни янада чуқурлаштириш ва аҳил қўшничиликни мустаҳкамлаш тўғрисида

ҚўШМА ДЕКЛАРАЦИЯ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

2. Томонлар Марказий Осиёда тинчлик, барқарорлик, хавфсизлик ва ривожланиш таъминлаш масалалари бўйича позицияларининг мос келишини тасдиқлаган ҳолда, минтақа ички муаммоларининг барча жабҳалари бўйича ўзаро мақбул қарорларни келишиш ва қабул қилиш, энг аввало, ушбу минтақа давлатлари томонидан тенг ҳуқуқлилик, ўзаро манфаатдорлик ва бир-бирларининг манфаатларини ҳурмат қилиш асосида амалга оширилиши лозимлигини таъкидладилар.

3. Томонлар халқро қиёбатнинг муҳим масалалари бўйича позицияларининг ақинлиги ёки мос келишини қайд этдилар, минтақада тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашга ўзаро интилишларини таъкидладилар ҳамда халқро майдонда, хусусан, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, Шанхай ҳамкорлик ташкилоти, Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги, Ислон ҳамкорлик ташкилоти, шунингдек, бошқа халқро ва минтақавий ташкилотлар доирасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни жадаллаштириш ниятларини тасдиқладилар.

4. Ўзбекистон Қозоғистоннинг 2017-2018 йилларда БМТ Хавфсизлик Кенгашига муваққат аъзолиги доирасида Марказий Осиё мамлакатлари учун умумий бўлган устувор масалаларни илгари суриш бўйича амалга ошираётган сай-ҳаракатларини олқишлайди ҳамда минтақада барқарорлик, хавфсизлик ва ривожланиш таъминлаш масалалари, шу жумладан, халқро қиёбатнинг томонларини қизиқтирган долзарб масалалари юзасидан Қозоғистон билан яқиндан ҳамкорлик қилишдан манфаатдордир.

Томонлар Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зона мақомини янада кўтариш тарафдоридилар.

5. Томонлар МДХ давлатларини қизиқтирган барча масалалар бўйича ўзаро манфаатли ва тенг ҳуқуқли ҳамкорлик ривожини таъминлаш мақсадида МДХ доирасида ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш ва Ҳамдўстлик механизмларидан янада самарали фойдаланишдан ўзаро манфаатдор эканликларини билдирдилар.

6. Президентлар хавфсизлик ва барқарорликка замонвий ҳужуж ва таҳдидларга қарши курашиш ҳамда иқтисодий ва бошқа соҳаларда ҳамкорликни ривожлантириш мақсадида аъзо давлатлар ўртасидаги ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга қўмаклашадиган ташкилот сифатида ШХТ кун тартибидagi муҳим масалалар бўйича позицияларининг ақинлиги ёки мос келишини таъкидладилар. Томонлар Ташкилот Хартиясига мувофиқ, ШХТ келгусида ҳам долзарб халқро ва минтақавий муаммоларни ҳал этишда блокчи, мафқуравийлашган ва зиддиятчи ёндашувларни истисно қиладиган йўлдан боришга содиқ қолишини тасдиқладилар.

Ўзбекистон Республикаси Қозоғистон Республикасининг ШХТга расмий раислиги доирасида ҳамда 2017 йил 8-9 июнь кунлари Остона шаҳрида Давлат раҳбарлари кенгаши йиғилишини муваффақиятли ўтказиш бўйича унинг сай-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайди.

7. Давлат раҳбарлари Ўзбекистон Республикаси ва Қозоғистон Республикаси иштирокчилар ҳисобланган халқро шартномалар асосида халқро терроризм, диний экстремизм, ноқонуний миграция, наркотик ва қуро-ларнинг ноқонуний муомалада бўлиши, трансмиллий уюшган жиноятчилик ҳамда бошқа хавфсизликка ҳужуж ва таҳдидлар билан курашишда маслаҳатлашувлар ўтказиш орқали икки то-

монлама ҳамкорликни кенгайтириш ва жадаллаштириш заруриятини қайд этдилар.

Ушбу мақсадларда Марказий Осиё минтақасида радикализм қўрилишлари ва экстремизм тобора авж олишининг олдини олиш ва уларга қарши курашишда Ўзбекистон ва Қозоғистон тегишли идораларининг биргаликдаги ҳаракатларини такомиллаштириш бўйича барча зарурий чоралар қўрилади.

8. Президентлар афғон халқининг миллий келишувга эришиш, мамлакатни тинчлик йўли билан тиклаш ва қайта барпо этишдаги сай-ҳаракатларини қўллаб-қувватлайдилар ҳамда сиёсий-дипломатик усуллардан кенг фойдаланиш орқали Афғонистон муаммосини ҳал этиш бўйича халқро сай-ҳаракатларда БМТнинг марказий мувофиқлаштирувчи родини мустаҳкамлаш тарафдоридилар.

Томонлар Афғонистондаги вазиятни тезроқ барқарорлаштириш ҳамда ушбу мамлакатда тинчликка эришиш минтақадagi хавфсизлик ва барқарорликни таъминлашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга эканлигини таъкидладилар.

9. Давлат раҳбарлари Марказий Осиё трансчегаравий дарёларининг сув ресурслари халқларининг умумий бойлиги ва мулки эканлигини ҳамда миллионлаб инсонлар тақдирини, бутун минтақа барқарорлиги ва фаровонлиги улардан оқилона ва адолатли фойдаланишга боғлиқ эканлигини қайд этдилар.

Томонлар Марказий Осиё трансчегаравий дарёларида янги гидротехник иншоотлар барпо этишни бошқа манфаатдор давлатлар манфаатларига зийн етказмайдиган конструктив ёндашув ва мурооса асосида, шунингдек, трансчегаравий таъсирга эга бўлган барча лойиҳаларни холис халқро экспортдан ўтказиш ва қуйи оқимда жойлашган мамлакатлар билан келишишни назарда тутувчи БМТ конвенцияларида белгиланган халқро сув ҳуқуқининг умумэтироф этилган нормаларига мувофиқ амалга ошириш лозимлиги тўғрисидаги фикрни қўллаб-қувватладилар.

10. Томонлар экология ва сув хавфсизлигини таъминлашга, шунингдек, фавқулодда вазиятларнинг олдини олиш ва уларга барҳам бериш масалаларига устувор аҳамият берадилар, махсус қўшма дастур ва лойиҳалар ишлаб чиқиш ва амалга оширишга, йишчи гуруҳлар ташкил қилишга қўмаклашадилар, атроф-муҳит ва сув ресурсларини муҳофаза қилиш, табиатдан оқилона фойдаланиш учун зарур чоралар қўриладилар ҳамда ҳудудлар ва аҳолининг ҳаёт фойлиятига таҳдид соладиган экологик ҳалокатлар ва фавқулодда вазиятларда ўзаро ёрдам кўрсатадилар.

Томонлар Оролни қўқариш халқро фондига Орол ҳалокати таъсири остида қолган ҳудудларни экологик соғломлаштиришга, шунингдек, минтақа ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал қилишга қаратилган экологик ва илмий-амалий лойиҳа ва дастурларни амалга ошириш бўйича минтақа мамлакатларининг биргаликдаги ҳаракатлари учун универсал платформа сифатида қарайдилар.

11. Томонлар Ислон ҳамкорлик ташкилотининг (ИХТ), биринчи навбатда, фан-таълим, маданий-гуманитар ва ижтимоий-иқтисодий соҳаларда мусулмон давлатларининг янада фаол биргаликдаги ҳаракатларига қўмаклашадиган ҳамда бу орқали халқро ҳамкорлик ва хавфсизликни илгари суришга ҳисса қўшадиган нуфузли форуми сифатидаги родини мустаҳкамлаш мақсадида мазкур ташкилот доирасидаги

шерикликнинг муҳимлигини қайд этдилар.

Қозоғистон Республикаси 2016 йил 19 октябрь кунини Тошкент шаҳрида «Таълим ва маърифат – тинчлик ва бунёдкорлик сари йўл» мавзусида 43-сессияси муваффақиятли бўлиб ўтган ИХТ Ташки ишлар вазирлари кенгашига Ўзбекистон Республикасининг раислиги доирасида унинг сай-ҳаракатларини тўлақонли қўллаб-қувватлайди.

Ўзбекистон томони 2017 йил 10-11 сентябрь кунлари Остона шаҳрида Фан ва технологиялар бўйича ИХТ биринчи саммити ўтказилишини олқишлайди ҳамда ушбу тадбирда иштирок этишга тайёрилигини билдиради.

12. Қозоғистон Республикаси Президенти Ўзбекистон Республикаси Президенти Ўзбекистон томони «ЭКСПО – 2017» халқро иктисослашган кўргазмасида иштирок этишга қизиқиш билдиргани учун миннатдорчилик изҳор қилди.

Томонлар атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва экологик тоза технологияларни жорий қилиш, барқарор ривожланиш мақсадлари принциплари асосида қўшма лойиҳаларни амалга ошириш ҳамда юқори технологияли соҳалар ва экологик тоза ишлаб чиқаришни кенгайтириш бўйича икки мамлакат устувор қарарларининг мос келишини мамнуният билан қайд этадилар.

13. Томонлар парламентларо алоқаларнинг фаоллашувини мамнуният билан қайд этадилар. Бу соҳада, хусусан, икки мамлакат қонун чиқарувчи органлари палаталари ўртасида янада фаол ва кенг қамровли амалий ҳамкорликни йўлга қўйиш мавжуд захира-ларни аниқлаштирилди.

14. Президентлар икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқалар ривожининг ижобий тенденцияларини мамнуният билан қайд этдилар ва икки томонлама савдо ҳажмларининг доимий ўсишини таъминлашга, икки мамлакат бозорларида харидоригр бўлган юқори қўшимча қийматли маҳсулотларни товар айланмасига жалб қилиш орқали икки томонлама савдони диверсификация қилишга ҳамда иқтисодий ва инвестициявий ҳамкорликнинг узок муддатли шакллари ривожлантиришга ўзаро интилишларини билдирдилар.

Томонлар ташриф давомида имзоланган 2017–2019 йилларга мўлжалланган иқтисодий ҳамкорлик стратегиясини изчил амалга ошириш иқтисодиётнинг турли соҳаларида ҳамжиҳатликни мустаҳкамлашга ва ўзаро товар айланмасини 2020 йилгача 5 миллиард АҚШ долларига қўтаришга туртки берган ҳолда, ўзаро манфаатли савдо-иқтисодий ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қилишини қайд этдилар.

15. Икки давлат раҳбарлари жорий йилнинг 22-23 февраль кунлари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси билан Қозоғистон Республикаси ўртасида икки томонлама ҳамкорлик бўйича ҳукуматларо қўшма комиссиясининг ўн олтинчи мажлиси яқунларини ижобий баҳоларда қўшма савдо-иқтисодий соҳада, энг аввало, кенг қўлмалли қўшма лойиҳаларни амалга ошириш орқали аниқ натижаларга эришиш мақсадида унинг родини янада қўнайитириш заруриятини таъкидладилар.

Томонлар транспорт ва коммуникация, қазиб чиқариш ва қайта ишлаш

соноатлари, қурилиш, қишлоқ ҳўжалиги, автомобиль, кимё ва энгил соноат, соғлиқни сақлаш ва туризм каби устувор йўналишларда ўзаро манфаатли ҳамкорликни жадаллаштириш ниятидалар.

16. Томонлар икки мамлакат минтақалари ўртасида савдо-иқтисодий, инвестициявий ва маданий-гуманитар ҳамкорликни жадаллаштиришга қўмаклашадиган Минтақаларо ҳамкорлик тўғрисида ҳукуматларо битим имзоланганини қайд этдилар.

Томонлар икки мамлакат минтақалари ҳамкорлигининг янги шаклини амалга ошириш механизмни яратиш имкониятини ўрганадилар.

17. Президентлар икки давлатнинг улкан транзит-транспорт салоҳиятини ҳисобга олган ҳолда, ташки бозорларга энг қисқа ва самарали чиқишни таъминловчи транспорт ва транзит йўлакларини ривожлантириш соҳасидаги икки томонлама ҳамкорлигининг устувор ҳусусиятини қайд этдилар.

Бу борада Томонлар ўз ҳудудларидан ташки савдо юқларини транзит ташишда икки мамлакат темир йўл маъмуриятлари томонидан ўзаро преференциялар ва қўшимча чегирмаларнинг тақдим этилиши бу соҳадаги ҳамкорликни тубдан кенгайтиришга ҳамда транзит юқларнинг салмоқли ҳажмларини жалб қилишга имкон беришини таъкидладилар.

Томонлар «Бейнеу – Акжигит – Ўзбекистон чегараси» автомобиль йўли лойиҳаси, шунингдек, минтақа мамлакатларининг халқро денгиз коммуникациялари ва салоҳиятли бозорларга муқобил чиқишини таъминлайдиган бошқа қўшма лойиҳаларнинг тез орада амалга оширишдан ўзаро манфаатдор эканликларини билдирдилар.

18. Томонлар икки мамлакат халқлари ўртасидаги қўп асрлик дўстлик, қардошлик ва ҳамкорликни сақлаш ва мустаҳкамлашда ўзларининг тарихий масъулиятини англаган ҳолда, фан ва таълим, маданият ва санъат, туризм ва спорт соҳаларида ҳамкорликни ривожлантиришга содиқ эканликларини тасдиқладилар.

Томонлар бундан буён ҳам икки давлат ҳудудида истиқомат қилаётган ўзбек ва қозоқ диаспоралари учун онали, миллий маданияти, анъана ва урф-одатларини сақлаш ҳамда ривожлантириш масалаларида қўлай шароитлар яратиб берадилар.

19. Президентлар ишонч ва ўзаро англашув муҳитида ўтган музокаралар яқунларини мамнуният билан қайд этадилар. Ўзбекистон ва Қозоғистон ўртасида қўп қиррали ҳамкорликни ривожлантиришнинг муҳим омилли бўлиб хизмат қиладиган ҳамда икки мамлакат қардош халқлари ўртасида ўзаро англашувни чуқурлаштиришга қўмаклашадиган икки томонлама олий даражадаги учрашувларни мунтазам равишда ўтказиб боришга келишиб олинди.

20. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбаевга ва барча Қозоғистон халқига ўзбек делегациясига қўрсатилган меҳмондўстлик ва илиқ қабул учун миннатдорчилик билдирди ҳамда Қозоғистон Республикаси Президенти ўзи учун қўлай бўлган вақтда Ўзбекистон Республикасига ташриф буюришни тақлиф қилди. Ташриф муддатлари дипломатик каналлар орқали келишилади.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти
Шавкат МИРЗИЁЕВ

Қозоғистон Республикаси
Президенти
Нурсултон НАЗАРБАОЕВ

Остона, 2017 йил 23 март

Келажак учун муҳим қўлланма

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Республика Байналмилал маданият маркази раҳбари Н.Муҳаммадиев, Тошкент давлат юридик университети ўқитувчиси, юридик фанлари доктори Ф.Муҳиддинова ва бошқалар давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёевнинг "Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз" китоби мамлакатимизда қонун устуворлиги, тартиб-интизом, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш, жамиятимизда миллатлар ва динлараро ҳамжиҳатлик, ўзаро ҳурмат ва меҳр-оқибат муҳитини янада мустаҳкамлашда муҳим қўлланма ва дастур вазифасини ўташини таъкидлади. Китоб мана шундай эзгу мақсадлар жамулмалиги баробарида вилоятлар, туман ва шаҳарларни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, одамларнинг ҳаётига таъсир қиладиган соҳалардаги ишларни жонлантириш, мавжуд муаммоларни бартараф этиш ҳамда бошқа долзарб аҳамиятга эга бўлган тамойиллар ва вазифаларга бағишлангани билан ҳар бир китобхон ва ўқувчини улкан мақсадга — шу азиз диёр тараққиётига муносиб ҳисса қўшишга ундайди.

— Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг "Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамыз" китобини катта қизиқиш

билан ўқиб чиқдим, — дейди Республика Маънавият тарғибот маркази бўлим мудири, юридик фанлари доктори Г.Маткаримова. — Китоб давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон Республикаси Президентлигига сайлов арафасида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри сайловчилари билан учрашувларида сўзлаган нутқ ва маърузаларини қамраб олган. Шунингдек, Биринчи Президентимиз Ислам Каримовнинг давлатимиз мустақилликка эришиш йўлидаги машаққатли ва дадил фаолияти, олиб борган изчил ва пухта сиёсати, юртимиз ва жаҳон тарихида муносиб тарихий ўрин қолдирганлиги ҳамда мустақиллигимиз асосчиси бошлаб берган босқичма-босқич ривожланиш, порлоқ истиқболга эришиш йўлидан бориб, бир тану бир жон бўлиб, Ўзбекистонимизни тараққий этган ва фаровон давлатга айлантириш — устувор вазифамиз эканлиги тўғрисидаги фикр ва ғоялар жамланган.

Ушбу китобдаги давлатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган эзгулик ва тараққиёт, юрт тинчлиги, Ватан равнақи, халқ фаровонлиги йўлидаги ғоялар мамлакатимиз ижтимоий-иқтисодий, сиёсий, маънавий-маърифий ҳаётидаги ислохотларни амалга оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Насиба ЗИЁДУЛЛАЕВА,
ЎзА мухбири

Малакали АКТ мутахассислари

200 га яқин корхона ва муассасаларга ишга таклиф этилди

Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот-коммуникация технологиялари университетида ахборот-коммуникация технологиялари соҳасида фаолият юритаётган 200 га яқин корхона ва муассасалар, шунингдек, давлат органлари иштирокида бўш иш ўринлари ярмаркаси ўтказилди.

— Ушбу ярмаркани ташкил этишдан мақсад ахборот-коммуникация технологиялари соҳасига алоқадор компания, ташкилот ва корхоналарга замонавий билимларга эга кадрларни жалб этиш, ёш мутахассисларнинг ишга жойлашишига кўмаклашишдир, — дейди Ахборот технологиялари ва коммуникацияларини ривожлантириш вазирлигининг ахборот хизмати раҳбари Элбек Долимов. — Тадбирда ахборот технологиялари ва коммуникациялари соҳаси учун мутахассислар тайёрланган Муҳаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети ва унинг ҳудудий филиаллари, 72 та ўрта махсус, касб-хунар таълими муассасасининг 25 мингга яқин битирувчиси иштирок этди. Ярмарка доирасида бўш иш ўринларига номзодлар тўғрисидаги маълумотлар базаси шакллантирилди.

Президентимизнинг шу йил 15 мартда қабул қилинган "Тошкент ахборот технологиялари университети фаолиятини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорида ахборот-коммуникация

технологиялари соҳасида иқтисодиётнинг етакчи тармоқ ва соҳалари билан таълим ва ишлаб чиқаришнинг мустаҳкам ҳамкорлигини таъминлаш зарурлиги белгиланган. Ярмарка таълим ва ишлаб чиқариш ҳамкорлигининг амалий ифодаси бўлиб, ёш мутахассисларни ўз йўналиш ва мутахассислигига мос иш ўрни билан таъминлашга хизмат қилади.

— Мамлакатимизда давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари фаолиятини янада такомиллаштириш, иқтисодиётнинг барча жабҳаларида самарадорлиқни ошириш, давлат ва жамият қурилиши соҳасида замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан кенг фойдаланишни қўллаб-қувватлаш мақсадида олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар ахборот технологиялари бўйича малакали мутахассисларга бўлган талаб ва эҳтиёжни оширмоқда. Шу боис, амалиёт жараёнида ёш мутахассисларнинг касбий компетенциясини оширишга алоҳида эътибор қаратаёلمиз, — дейди "Ўзбектелеком" АК Персонални бошқариш бўлими бошлиғи Мунаввар Аҳмедова. —

Бугунги ярмаркада компаниямизнинг 9 та филиали юздан ортиқ бўш иш ўринларини такдим этмоқда.

Ярмаркада турли алоқа операторлари, "Ўзбекистон почтаси" АЖ, lex.uz — Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси таклиф этган бўш иш ўринлари ёшларда катта қизиқиш уйғотди.

— Битирувчи курс талабасиман, — дейди Файратжон Қаршибоев. — Ярмаркада иштирок этиб, соҳа мутахассислари фақат ихтисослаштирилган корхона ва ташкилотларга эмас, балки барча соҳалар учун кераклиқларга ишонч ҳосил қилдим. Java, Linux дастурлаш имкониятларини пухта ўзлаштирган, веб дизайн, маълумотлар базаси билан ишлайдиган кадрлар фармацевтика, металлургия, банк тизимида ҳам ишга таклиф қилинмоқда. Ярмарка миқёси ва қамровининг кенглиги, барча ҳудудлар бўйича зарур маълумотлар берилгани иштирокчиларга маъқул бўлди. Мен ўзим туғилиб ўсган Жиззах вилоятида "Ўзбектелеком" акциядорлик компаниясининг кадрларга эҳтиёжи билан танишдим ва келгусида ўзим учун муҳим бўлган йўлни танладим.

Санобар ЖУМАНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Намунали милиция таянч пунктлари тақдирланди

Мамлакатимиз ички ишлар органлари тизимида туб ислохотлар амалга оширилиб, соҳа ходимлари фаолиятини ривожлантириш бўйича қатор қулайликлар яратилди. Фуқаролар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, оқошчиларини таъминлаш бўйича милиция таянч пунктлари профилактика инспекторлари томонидан кенг қўламли чора-тадбирлар амалга ошириляпти. Ҳар йили анъанавий равишда ўтказилиб келинаётган "Ички ишлар органларининг намунали милиция таянч пунктлари" кўрик-танлови орқали ибратли таянч пунктлари иш тажрибалари оммалаштирилиб, хизмат вазифасини сидқидилдан бажарётган профилактика инспекторлари муносиб рағбатлантирилмоқда.

"Туркистон" саройида ушбу кўрик-танловнинг республика босқичи бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Т.Норбоева, Ички ишлар вазири А.Азизов ва бошқалар сўзга чиқиб, Президентимиз Шавкат Мирзиёев томонидан ички ишлар органлари ходимлари зиммасига юклатилган вазифалар, кўрсатилаётган юксак эътибор ва ғамхўрликлар ҳақида алоҳида тўхталиб ўтдилар. Президентимиз ташаббуси билан ҳафтанинг пайшанба кунлари — профилактика кун деб эълон қилиниши ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишда муҳим аҳамият касб этаётгани таъкидланди. Худуд прокурорлари ва ички ишлар бошқармаси бошлиқлари

содир этилган жиноятлар, уларнинг келиб чиқиш сабаблари, олдини олиш бўйича чора-тадбирлар ва профилактикаси юзасидан маҳаллий телаканалларда мунтазам ахборот бериб бориш аҳамияти. Бунда милиция таянч пунктлари инспекторлари доимо фаол. Тадбирда "Энг намунали милиция таянч пункти" деб топилган ғолибларга диплом ва "Matiz" автомобиллари топширилди. Шунингдек, "Энг маҳоратли профилактика инспектори", "Ёш авлод ҳимоячиси", "Энг обод ва оқошшга маҳалла раиси", "Фидойи маҳалла посбони", "Маърифатпарвар маслаҳатчи" каби номинациялар бўйича ғолиб ва совриндорлар аниқланиб, диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

— Танловда фаол иш-

тирок этдим, — дейди "Энг маҳоратли профилактика инспектори" номинацияси ғолиби, Учтепа тумани "Бешқайрағоч" маҳалласига хизмат кўрсатувчи 50-сонли милиция таянч пункти катта инспектори, майор Баҳодир Анваров. — Эътироф мени янада фаол бўлишга, хизмат вазифамга масъулият билан ёндашишга ундайди. Зеро, фарзандларимизни тўғри йўлга бошлаш, уларни хушёрлик ва огоҳликка ундаш Ватан тақдирига дахлдор ҳар бир кишининг бурчидир. Ички ишлар вазирлиги маданият саройи ашула ва рақс ансамбли хонандалари ҳамда танқили санъаткорлар ихросидаги концерт дастури иштирокчиларга кўтаринки кайфият бағишлади.

Хасан МҲМИНОВ,
"Ma'rifat" мухбири

Kuchli fuqarolik jamiyati sari

Таъсис конференциялари бўлиб ўтмоқда

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг "Маҳалла институтини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони ноёб ва дунёда ўхшаш йўқ тузилманинг кучли фуқаролик жамияти қуриш йўлидаги ҳуқуқ ва ваколатларини янада кенгайтирди, аجدодларимиздан мерос миллий ва халқчил бошқаруви аниқ механизмини шакллантирди, унинг тараққиёт мезонларини белгилаб берди.

Фармонда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолияти самарадорлигини ошириш, маҳалла институтини аҳолига энг яқин ва халқчил тузилмага айлантириш, фуқаролар йиғинларининг муштарак манфаатларини ифода этадиган уюшмага бирлаштириш, ҳуқуқларини рўёбга чиқариш каби устувор йўналишларга алоҳида эътибор қаратилган. Шунингдек, ҳужжатда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман(шаҳар) таъсис конференциялари ўтказилиши белгиланган. Жорий йилнинг 15 мартдан фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман ва шаҳар кенгашлари таъсис конференциялари бошланди.

Шайхонтоҳур туман кенгаши таъсис конференциясида Тошкент шаҳар мувофиқлаштирувчи кенга-

ши аъзоси, Тошкент шаҳар ҳокими ўринбосари, хотин-қизлар қўмитаси раиси Ф. Абдурахмонова, туман ҳокими О.Миртемиров ва бошқалар сўзга чиқишди. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши тузилди, аъзолар тасдиқланди, соҳа фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича туман кенгаши намунавий низоми муҳокама қилинди. Туман кенгаши ижро аппарати тузилмаси, яъни туман кенгаши раиси, ўринбосарлари, котиби тасдиқланди. Шунингдек, тизим фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Республика кенгаши таъсис конференциясида иштирок этувчи ишончли вакил тайинланди. Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Тошкент шаҳар кенгаши ташкилий йиғилишида иштирок этиш учун тумандан 8 нафар делегат сайланди.

Сўзга чиққанлар "Маҳалла институтини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармон ижросини таъминлаш бўйича таклиф ва тавсиялар беришди. Тадбир якунида йиғилиш қарори билан ташкил этилган фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича Шайхонтоҳур тумани кенгаши ва унинг ижро аппарати тасдиқланди.

Х.МҲМИНОВ,
"Ma'rifat" мухбири

2017-yil 25-mart, № 24 (8985)

Ижтимоий фанлар таълими

фарзандларимизда юрт тақдирига дахлдорлик туйғусини кучайтиради

Мустақиллик йилларида таълим тизимида амалга оширилган ислохотлар бугун ўз самараларини бермоқда. Айниқса, ижтимоий фанлардан мазмунан тўлиқ янгиланган, замонавий дарсликлар яратилгани, ўқитишга янгила ёндашилаётгани фарзандларимизнинг буюк аждодларимиз қолдирган бой маънавий меросдан баҳраманд ҳолда она Ватанга муҳаббат ва садоқат руҳида улғайишида муҳим омил бўлмоқда.

Бугун давр ижтимоий фанларни ўқитишда тўпланган тажрибани сарҳисоб қилиш, соҳадаги муаммоларга барҳам бериш, эришилган ютуқларни оммалаштириш, таълим сифати ва самарадорлигини янада оширишни тақозо этаётир.

Халқ таълими вазирлиги ташаббуси билан шу йилнинг 24-25 март кунлари пойтахтимизда ташкил этилаётган "Ижтимоий фанлар-

ни ўқитиш ва маънавий-маърифий ишларни такомиллаштиришда ўқув-тарбия жараёнининг сифат ва самарадорлиги: муаммолар ва ечимлар" мавзусидаги республика форуми бу борадаги ишларни янада такомиллаштиришга ҳисса қўшади.

Форум пойтахтимиздаги 9-мактабда ташкил этилган тадбирлар билан бошланди. Унда тарих, давлат ва ҳуқуқ асослари, иқтисодий билим асослари, миллий истиклол ғояси туркумига кирувчи (Одобнома, Ватан туйғуси, Миллий истиклол ғояси ва маънавият асослари) фанлар бўйича Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳридан жами 250 нафар ўқитувчи, методистлар, ҳудудий халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш институтлари ҳамда олий таълим муассасалари олимлари иштирок этмоқда.

Тадбирнинг очилиш маросимида Халқ таълими вазирлиги мутасаддилари, тажрибали ўқитувчилар сўзга чиқиб, ижтимоий фанларнинг ёшлар таълим-тарбиясидаги аҳамияти, бу фанларни такомиллаштириш борасида қилинган ишлар хусусида фикр юритдилар.

Фанлар бўйича ХТХҚТ-МОИ, умумтаълим мактабларининг илгор ва тажрибали ўқитувчилари, методистлар томонидан маҳорат дарслари ўтказилди. Хусусан, давлат ва ҳуқуқ асослари фани

ўқитувчилари қатнашган машғулоти миллий ва маънавий қадриятлар асосида ҳуқуқий маданиятли фарзандларни тарбиялаш масаласига бағишланди.

— Биз ўқувчилар сингари парталарда ўтириб, бир соатлик дarsда қатнашдик, мавзуга доир топширик ва вазифаларни бажардик, — дейди Косон туманидаги 15-мактаб ўқитувчиси Лазиз Қувватов. — Машғулотда илгор метод ва ахборот-коммуникация технологияларидан унумли фойдаланилди. Бир топшириқда Амир Темур, Абу Наср Форибий, Беруний сингари буюк аждодларимиз асарларидан 12 тадан тамойил белгилаб олиниб, буғлиқ ижтимоий аҳамиятга мўллик асарлар — мамлакатимиз Конституцияси, "Юксак маънавият — енгилмас куч" китобида қайд этилган фикр ва мезонларга қанчалик мослиги текширилди. Бундай методлар ўқувчиларда изланиш, билимларини амалда қўллаш, солиштириш-таҳлил қилиш каби кўникмаларни ривожлантиради.

"2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси"да белгиланган йўналишлар бўйича ташкил этилган "Ахборот хуружларига қарши курашда ёшлар онгига мафкуравий иммунитетни шакллантириш", "Миллий ва маъ-

навий қадриятлар асосида ҳуқуқий маданиятли ёшларни тарбиялаш", "Давлат бюджетни тушунчасини ёшлар онгига шакллантириш", "Ўқувчиларда тарихий манбалар ва медиа ресурслар билан ишлаш компетенцияларини ривожлантириш

йўллари", "Ўқувчиларда компетенцияларни шакллантиришда маънавий-маърифий ишларнинг ўрни" мавзуларидаги маҳорат дарсларида иштирокчилар фаол қатнашди.

Маҳорат дарсларидан сўнг форум иштирокчилари "Қатағон қурбонлари хотираси" мажмуи ва "Шаҳидлар хотираси", Ўзбекистон тарихи давлат музейига ташриф буюришди. Саёҳат маданий дастур — Ўзбек Миллий академик драма театрида намойиш этилган Пиримқул Қодировнинг "Мирзо Улуғбек" трагедияси томошасига улашиб кетди.

— Саёҳатда музей экспозицияларини кузатиб, тарихнинг жонли тилга кирганини кузатдик, — деди Уйчи туманидаги 40-мактабнинг ижтимоий фанлар ўқитувчиси Шарифахон Расулова. — Мактабимизда ҳар чоракдаги рейтинг натижаларига кўра тарих, давлат ва ҳуқуқ асослари, миллий истиклол ғояси туркумидаги фанлар бўйича энг юқори кўрсаткичга эришган ўқувчиларни ҳудуддаги музейларга бепул саёҳатга олиб чиқишни аънамага айлантiramиз.

Бугун — форумнинг иккинчи кунли ялпи мажлиси, барча ижтимоий фанлар йўналиши ҳамда мактаб директорларининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари фаолиятини самарали ташкил этиш бўйича шўъба йигилишлари ўтказилиб, ўқитишнинг долзарб вазифалари, замонавий ёндашувлар ҳамда таълим технологияларини жорий этиш масалалари муҳкама қилинади. Форум тафсилотлари билан газетамизнинг кейинги сонларида батафсил танишишингиз мумкин.

Насиба ЭРХОНОВА, Илҳом ЖўРАЕВ, "Ma'rifat" мухбирлари Б.РИЗОКУЛОВ олган суратлар.

Умумтаълим фанлари бўйича олимпиадада фаол иштирок этиб, алоҳида иқтидорини намойиш этган ўқувчилар орасидан халқаро фан олимпиадалари иштирокчиларини танлаб олиш аънамага айланди. Боиси, тенгдошлари орасида ақлий салоҳияти юқорилиги билан ажралиб турадиган ўқувчилар халқаро фан олимпиадаларида юқори натижаларни қўлга киритиб келмоқда. Айни кунларда жойларда танловнинг ҳудудий босқичлари бўлиб ўтмоқда.

Ақл-заковатда устунлик

ғолиблик нашидасини суриш имконини берди

Тошкент вилояти Ўртачирчиқ туманидаги 1-мактабда ўтказилган вилоят босқичи баҳсларида 651 нафар йигит-киз ғолиблик учун беллашди. Ўқувчилар 19 та фан йўналишида ёзма иш ҳамда тест саволларига жавоб ёзиб, билимларини синовдан ўтказди.

— Туман босқичида ғолиб бўлган иштирокчиларнинг ёзма иши ва тест жавобларини текшириб, натижаларни таҳлил этганимизда, уларнинг билим даражаси ўтган йилгидан ошгани кузатилди, — деди математика фани бўйича ҳакамлар ҳайъати аъзоси, Зангиота туманидаги 21-мактабнинг олий тоифали ўқитувчиси Озод Абдураулов. — Хусусан, ўқувчилар математика бўйича мураккаб мисол ва масалаларни турли усулларда ечишга ҳаракат қилган.

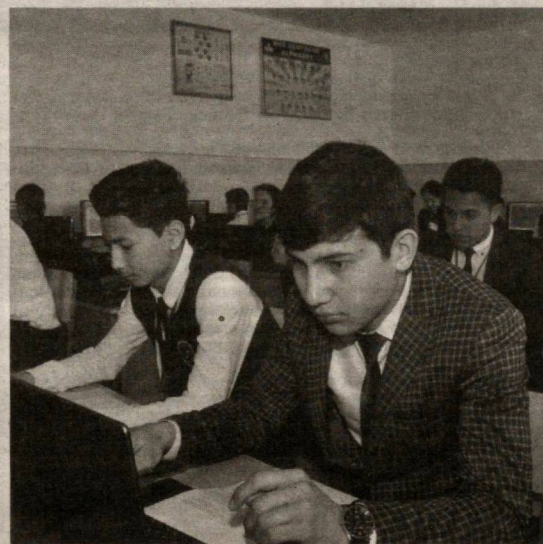
Мирзо Улуғбек туманидаги 64-мактабда ўтказилган фан олимпиадасининг Тошкент шаҳар босқичида ҳам 500 нафар ўқувчи мурасасиз баҳсга киришди. Ўқитувчиси, ота-онаси, қолаверса таълим муассасаси шаънини ҳимоя қилиш учун иштирок этган ўқувчилар синовларда ўз билим ва маҳоратини намойиш этишга интилди.

— Барча фанлар бўйича баҳсларда ўқувчилар катта иштиёқ билан иштирок этди, — деди Тошкент шаҳар ХТББ она тили ва адабиёт фанлари методисти Гулчехра Мамаубоева. — Бу босқичда ҳар бир фан бўйича энг юқори (камиди 76) балл тўплаган беш нафар ўқувчи ғолиб деб топилади ва улар келгусида юртимиздаги ўзлари истаган академик лицей ёки касб-хунар коллежларига имтиёзли тарзда қабул қилинади.

Насиба ЭРХОНОВА,

"Ma'rifat" мухбири

Б.РИЗОКУЛОВ ва В.ГРАНКИН олган суратлар.

Yangiliklarda yurt nafasi

❖ **Ўзбекистон Ёзувчилар уюмси томонидан китобхонликни тарғиб қилиш мақсадида ўтказилаётган акция доирасида Зомин туманидаги 47-умумтаълим мактаби кутубхонасига 30 номдаги 300 дан зиёд бадий китоб совға қилинди.**

Президентимизнинг жорий йил 12 январдаги "Китоб махсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойиши ижроси доирасида ташкил этилган акцияда таниқли шоир-ёзувчилар, адабиётшунос олимлар, етакчи адабий-бадий нашрлар муҳаррирлари, кенг жамоатчилик вакиллари ва ўқувчилар, уларнинг ота-оналари иштирок этди.

Туманининг энг чекка ҳудудидаги ушбу икки қаватли замонавий умумтаълим мактабига боймоқли қишлоғи аҳолисининг 500 га яқин фарзанди таҳсил олади. Акция давомида иштирокчилар мактаб ҳаёти, кутубхона фаолияти, китоблар кўргазмаси билан танишди. Ўқувчилар билан китоб, китобхонлик ҳақида суҳбатлашди.

— Ёшларнинг билимли ва кенг дунёқарашига эга инсонлар бўлиб улғайишида, инсонда юксак ахлоқий фазилатлар тўлақонли шаклланишида китобнинг ўрни беқиёс, — дейди Ўзбекистон Ёзувчилар уюмси раиси М.Аҳмедов. — Ёшлар ўртасида китобхонликни кенг тарғиб этиш, мутолаа маданиятини юксалтириш бора-бора вазифалар ижросини таъминлашга қаратилган акцияни кўпроқ олис қишлоқларда ўтказишни мақсад қилганмиз. Буларнинг барчаси эзгу мақсадларга қаратилган ишлар самарадорлигини янада оширишга хизмат қилади.

❖ **Фарғона вилояти ҳокими Ш.Ғаниев аҳоли билан очик мулоқотлар ўтказмоқда.**

Бешарик туманида ўтказилган учрашувда мамлакатимизда аҳоли турмуш фаровонлигини юксалтириш, қурилиш-обodonлаштириш, халқимиз учун янада қулай яшаш шароити яратиш бора-бора кенг қўламли ишлар амалга оширилаётгани таъкидланди.

Очик мулоқотда электр тармоқларини янгилаш ва модернизация қилиш, аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш ҳамда йўловчи ташуш тизимини янада такомиллаштириш, минтақавий автомобиль йўллари ривожлантириш, қишлоқ жойларда янгиланган лойиҳалар бўйича арзон уй-жойлар қурилиши, Инвестиция дастури доирасида амалга оширилиши режалаштирилаётган ишлар тақдирини ўтказилди. Амалий тақлиф ва ташаббуслар асосида туманда тадбиркорликни ривожлантириш, янгиланган намунавий лойиҳалар асосида уй-жой қурилиши қўламини кенгайтириш, қишлоқ ҳўжалиги самарадорлигини оширишда туман ҳокимлиги, маҳаллий кенгашлар депутатлари олдида турган муҳим вазифалар таъкидлаб ўтилди.

Вилоят ҳокими мутасадди идоралар раҳбарларига кўтарилган масалаларни ижобий ҳал этиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар режаси ишлаб чиқиш ва уларни бартараф этиш бўйича тегишли топшириқлар берди.

❖ **Учкудук туманида Ёшлар маркази фойдаланишга топширилди.**

Биринчи Президентимизнинг 2014 йил 6 февралдаги "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишга қаратилган қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори ижроси доирасида барпо этилган марказ учкудуклик ёшларга Наврўз совғаси бўлди.

Тўрт миллиард 300 миллион сўм маблағ эвазига бунёд этилган марказда 50 минг китоб фондига эга замонавий кутубхона, "Заковат" клуби, Ёшлар театри, бир неча тренажёр зали, интернет маркази ва турли йўналишдаги 11 тўғарак фаолияти йўлга қўйилди.

— Президентлик сайлови арафасида Шавкат Мирзиёев билан сайловолди учрашувда туманимизда замонавий Ёшлар маркази барпо этилса, деган тақлифни илгари сурган эдик, — дейди Учкудук қурилиш ва уй-жой коммунал ҳўжалиги касб-ҳўнар коллежи ўқувчиси Сурайё Равшанова. — Давлатимиз раҳбари бу ташаббусни қўллаб-қувватлаб, қисқа муддатда мана шундай муҳташам марказни ёшлар ихтиёрига топширганидан жуда хурсандмиз. Биз Президентимизнинг юксак ишончига ҳамиша муносиб бўлишга ваъда берамиз.

❖ **Нукус қурилиш касб-ҳўнар коллежида Президентимиз ташаббуси билан бошланган "Профилактика куни" тадбири ўтказилди.**

Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазирлиги, ўрта махсус, касб-ҳўнар таълими бошқармаси ҳодимлари, ота-оналар, ўқувчи-ёшлар иштирок этган тадбирда асосий эътибор ўсириллар ўртасида ҳўқуқбузарлик ва жиноятларнинг олдини олиш бора-бора амалга оширилаётган профилактика тадбирлари ва уларнинг самараларига қаратилди.

Бердақ номидаги Қорақалпоқ давлат университетини қошидаги 3-академик лицейда ўтказилган профилактика тадбирида Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазирлиги йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси ҳодимлари ёшлар ўртасида содир бўлаётган йўл-транспорт ҳодисалари, ўқувчиларнинг йўл ҳаракати қондаларига амал қилиши бора-борада атрофдаги тушуинча берди.

— Маҳаллаларда, ўқув муассасаларида ёшлар ўртасида профилактика тадбирлари янада қучайтирилмоқда, — дейди республика ички ишлар вазирлиги йўл ҳаракати хавфсизлиги бошқармаси нозири Қалбой Муратов. — Бу улар иштирокида содир бўлаётган йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишда муҳим омил бўлмоқда.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз материаллари асосида тайёрланди.

Йўналтирилган интерактив ўйинлар

ўқувчиларни соғлом турмуш тарзига ўргатади

Тошкент шаҳар халқ таълими ҳодимларини қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтида ЮНИСЕФнинг "Умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларнинг сув ресурслари, санитария ва гигиена шароитларини яхшилашда Халқ таълими вазирлигининг институционал имкониятларини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш" лойиҳаси доирасида конференция бўлиб ўтди.

Тадбирда ўқувчиларни соғлом турмуш тарзига ўргатиш таълим-тарбия жараёнининг узвий жиҳатларидан бири бўлиб, бу борада ЮНИСЕФ билан ҳамкорликда амалга оширилаётган "Умумий ўрта таълим мактабларида ўқувчиларнинг сув ресурсларидан фойдаланиш, санитария ва гигиена шароитларини яхшилашда Халқ таълими вазирлигининг

институционал имкониятларини ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш" лойиҳаси муҳим аҳамият касб этиши алоҳида таъкидланди.

— Лойиҳа доирасида бошланғич синф ўқувчиларининг сув ресурсларидан фойдаланиш, санитария ва гигиена шароитларини яхшилаш бўйича ўқитувчилар ва ота-оналарга мўлжалланган ме-

тодик қўлланма яратилди, — дейди институтнинг катта ўқитувчиси Татьяна Данильченко. — Синфдан ташқари тадбирларга мўлжалланган ушбу рисола турли ўйин, кўргазмалар воситалар, топишмоқ, шеърлар орқали ўқувчиларни тозаланик, санитария-гигиена қондаларига риоя этишга ўргатади.

Конференция доирасида Қорақалпоғистон Республикаси ХТХҚТМОИ билан ҳамкорликда лойиҳанинг иккинчи ярмида амалга оширилаётган ишлар бўйича зарур чора-тадбирлар белгиланди.

Санобар ЖУМАНОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Ёшларни ёт ноялардан асрайлик

Глобализация даврида ёш авлодини "оммавий маданият" ҳуружларидан асраш, диний экстремизм ва терроризм илашларидан ҳимоя қилиш дозарб аҳамиятга эга. Таълим муассасамизда ўтказилган тадбир ана шу масалага бағишланди.

Коллеж директори Фазогир Ҳотамов ёш авлодини миллий ғоя атрофида жипслаштириш, ўқувчилар онгу шуурига эзгу ғояларни сингдириш, уларни турли маънавий хавф ва таҳдидлардан оғоҳ этишда барча бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилиши лозимлигини таъкидлади.

Вилоят ўрта махсус, касб-ҳўнар таълими бошқармаси мутахассиси О.Декамов, Маънавият тарғибот маркази туман бўлими раҳбари

А.Зикриёев, туман ички ишлар бўлими катта инспектори А.Қазақов ва Ўрозали жомеъ масжиди имом хатиби М.Махмудов ёшларни турли ёт ғоялардан асрашда аввало ўқувчиларнинг мобиль алоқа воситаси, компьютер, интернетдан фойдаланишини қатъий назоратга олиш зарурлиги бора-бора тақлиф-мулоҳазалар билдирди.

Тадбирда вояга етмаганлар ўртасидаги турли кўнгилсиз ҳолатларнинг олдини олиш, давоматни яхшилаш, дарсдан бўш вақтини самарали ташкил этиш юзасидан зарур чора-тадбирлар белгиланди.

Элёр МҲМИНОВ,
Бахмал педагогика коллежи
директорининг маънавий-матрифий
ишлар бўйича ўринбосари

Тавсиялар фаолиятни мазмунан бойитишга қаратилди

МТМ тарбиячиларининг касбий маҳоратини, педагогик салоҳиятини оширишда туман ХТМФМТТЭБ қошида ташкил этилган методбирлашмалар фаолиятини жонлантириш муҳим аҳамият касб этади.

Учтепа туман ХТМФМТТЭБ тасарруфидидаги 388-Мойчечак" номли мактабгача таълим муассасида МТМлар методбир-

лашма аъзолари учун "Илк ёшдаги болаларнинг ижтимоий-ҳиссий ривожланишини таъмин қилиш йўллари" мав-

зусида семинар-тренинг ташкил этилди. Методбирлашма раҳбари, ушбу МТМ мудираси Зиёда Аҳмедова тренинг машғулотини иштирокчиларни гуруҳларга бўлган ҳолда олиб борди.

— Бугунги семинарда МТМ тарбиячиларининг касбий маҳоратини ошириш, ёш мутахассисларга методик ёрдам кўрсатишга алоҳида эътибор қаратилди, — деди Зиёда Аҳмедова. — Услубий ёрдам кўрсатиш, мониторинг олиб боришда бундай семинарларни мунтазам ташкил этишнинг аҳамияти катта. Бонси, бугун қабул қилинган тавсиялар илк ёш гуруҳи тарбиячилари фаолиятини мазмунан бойитади.

Феруза ТОЛИПОВА,
Учтепа туман
ХТМФМТТЭБ мактабгача
таълим услубчиси

Маҳорат ва тажриба уйғун дарс

Чилонзор туман ХТМФМТТЭБ томонидан 183-мактабда табиий фанлар ойлги муносабати билан "Кимё, физика, биология дарсларида лаборатория жўҳозларидан самарали фойдаланиш усуллари: муаммо ва ечимлар" мавзусида семинар ташкил этилди.

— Тажрибали, ташаббускор ўқитувчиларни аниқлаб, ижодий фаоллигини оширишимиз керак, — дейди Чилонзор туман ХТМФМТТЭБ табиий фанлар методисти Санобар Рашидова.

Тадбирда 202-мактабнинг биология фани ўқитувчиси Мукаррам Суёнова "Ўсимлик баргида органик моддаларнинг ҳосил бўлиши" мавзусида ўтган дарсида ҳамкасбларига лабо-

ратория жўҳозларидан самарали фойдаланиш ҳақида тавсиялар берди. 179-мактабнинг кимё фани ўқитувчиси Умида Халилхўжаева "Кимё ўқув-лаборатория хонаси жўҳозланишига қўйилаётган талаблар" мавзусида маъруза қилди. Шунингдек, 232-мактабнинг физика фани ўқитувчиси Сайёра Хайитбоева томонидан ташкил этилган "Физика фанини ўқитиш жараёнида амалий машғулотларни такомиллаштириш" мавзусидаги очик дарсда ўқувчи компетенциясини шакллантиришда қўлланиладиган таълим технологиялари ва методлари ҳақида маълумот берилди.

Феруза ХОЛМУРОВОВА,
"Ma'rifat" мухбири

Наврўз — халқ сайли

Наврўз шодиёналари давом этмоқда. Байрам сайли Чирокчи туманидаги Бекламиш қишлоғида ҳам бўлиб ўтди. Шу кунни ўт-ўланлар сабза уриб, қоқию чучмомалар очилган кенгликларда қишлоқ аҳли йилбоши — янги кунни кўтариш кайфиятида кутиб олади.

— Ушўққлик билан ўтган Наврўз сайли, кўнкари, қураш, футбол мусобақаларида элимизнинг жипслиги намоён бўлди, — дейди қишлоқ фуқаролар йиғини раиси Фулом Шоптоқов. — Ҳудудимиздаги 119-мактаб директори Қамбар Рўзиев ва Исмаилов каби эл оқсоқоллари бойлигида мактабни

1997 йилда тамомлаган бир гуруҳ ҳўмийлар томонидан дастурхонга ош, сумалак тортилиб, кам таъминланган ва муҳтож инсонларга совғалар улашилди. Сайилга энг тотли миллий ва баҳорий таомларимизни тайёрлаб келган қиз-жувон ва момолар тақдирланди. Мактаб ўқувчиларининг бадий чиқишлари кўпчиликка манзур бўлди.

Мухбиримиз

Суратни Б.РИЗОКУЛОВ олган.

Ўқувчининг билим, кўникма ва малакалари

босқичли ва якуний нazorat имтиҳонида синалади

Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонуни ва Кадрлар тайёрлаш миллий дастури, Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 майдаги «Ўзбекистон Республикасида умумий ўрта таълими ташкил этиш тўғрисида»ги 203-сонли қарори ижросини таъминлаш, умумтаълим муассасаларида 2016-2017 ўқув йилини якунлаш, ўқувчиларнинг эгаллаган билим, кўникма ва малакаларини босқичли ва якуний нazorat имтиҳонларидан ўтказиш мақсадида 2017 йил 17 мартда Халқ таълими вазирлигининг “Умумий ўрта таълим муассасаларида ўқувчиларнинг босқичли ва якуний нazorat имтиҳонларини ташкил этиш ва ўтказиш тўғрисида”ги буйруғи қабул қилинди.

Унга мувофиқ, барча турдаги умумий ўрта таълим муассасалари, айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумтаълим муассасалари, имконияти чекланган болалар учун давлат ихтисослаштирилган таълим муассасаларида ўқув машғулотлари 25 майда тугалланади. Ўқувчиларнинг билими, малака ва кўникмаларини синонад ўтказиш учун 4—8-синфларда озғак, ёзма имтихон ёки тест синовлари шаклида босқичли нazorat, 9-синфларда эса давлат аттестацияси шаклида якуний нazorat имтихонлари ташкил этилади. 9-синф ўқувчиларининг якуний нazorat имтихонлари 2017 йил 26 майдан 16 июнгача ўтказилади, зарурат бўлганда имтихонлари яқшанба кунин ҳам ўтказиш назарда тутилди (жисмоний тарбия фани бундан мустасно).

Айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумтаълим муассасаларининг 5—8-синфларида ихтисослаштирилган ўқув фандан қўшимча имтихон топшириш учун мунданд 3 кунга узайтирилиши мумкин.

9-синф ўқувчиларининг якуний нazorat имтихонлари Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг 2008 йил 4 мартдаги 56-сонли буйруғи билан тасдиқланган «Умумий ўрта таълим олувчиларнинг якуний давлат аттестацияси тўғрисида низоми»га (Адлия вазирлигида 2008 йил 20 мартда 1778-рақам билан рўйхатга олинган) мувофиқ амалга оширилади.

Босқичли нazorat имтихонлари иккита ўқув фанидан ўтказилади. Жадвалда * билан белгиланган фандан имтихон мажбурий. Босқичли нazorat учун иккинчи фан ўқувчиларнинг кўпчилик овози билан босқичли нazorat ўтказилишидан бир ой олдин танланади. Хар бир синф учун танланган ўқув фанидан босқичли нazoratни ўтказиш ҳақида мактаб педагогик кенгаши қарор қабул қилади.

Жадвалда ** билан белгиланган она тили ва адабиёт фанидан якуний нazorat имтихонлари 26 май, математикадан 30 май, жисмоний тарбиядан 2-8 май кунлари ўтказилади.

9-синф ўқувчилари учун жисмоний тарбия фанидан якуний нazorat имтихонлари 2017 йил 2-8 май кунлари малакали тиббиёт ходимларининг нazorati остида ўтказилишини таъминлаш қатъий белгиланган (жисмоний ёки психик ривожланишида нуқсонли бўлган болалар учун ихтисослаштирилган мактаб, мактаб-интернатлар ҳамда сколиоз билан касалланган болалар учун санаторий туридаги мактаб-интернатлар бундан мустасно).

Ихтисослаштирилган давлат умумтаълим муассасалари, айрим фанлар чуқур ўрганиладиган давлат ихтисослаштирилган умумтаълим мактабларида бирорта ихтисослик фани чуқурлаштириб ўтилган бўлса, ушбу фандан педагогик кенгаши қарори асосида қўшимча имтихон кiritилишига рuxсат берилadi.

Кўзи ожиз, заиф кўрувчи ва таянч-ҳаракат аппаратида нуқсонли бўлган болалар учун ихтисослаштирилган мактаб ва мактаб-интернатларда босқичли нazorat ҳамда якуний нazorat имтихонлари умумтаълим мактабига қўйилган талаблар асосида ўтказилади (жисмоний тарбия фани бундан мустасно).

Кар ва заиф эшитувчи болалар учун ихтисослаштирилган мактаб ва мактаб-интернатларнинг битирувчи синфларида якуний нazorat имтихонлари она тили ва адабиёт фанидан баён ва математика фанидан ёзма нazorat иши шаклида амалга оширилади.

Ақли заиф болалар учун ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатларда фақат меҳнат таълими фани бўйича якуний нazorat имтихонлари ўтказилади. Имтихонлар муддати муассаса педагогик кенгаши томонидан белгиланади.

Халқ таълими вазирлигининг тегишли бошқармалари, Қорақалпоғистон Республикаси халқ таълими вазирлиги ҳамда ҳудудий халқ таълими бошқармалари зиммасига умумтаълим муассасалари педагоглари, ота-оналар ва ўқувчилар ўртасида Халқ таълими вазирлигининг 2008 йил 4 мартдаги 56-сонли буйруғи билан тасдиқланган «Умумий ўрта таълим олувчиларнинг якуний давлат аттестацияси тўғрисида низоми»нинг мазмун-моҳиятини ўрганишни ташкил этиш, босқичли ва якуний нazorat имтихонларининг ўз муддатида ўтказилишини нazorat қилиш, босқичли ҳамда якуний нazorat имтихонлари натижалари ва уларни ўтказиш озоидадан тақлим ва мулоҳазаларни умумлаштириб, 2017 йилнинг 3 июлига қадар Республика таълим марказига тақдим этиш вазифалари юклатилди.

Ўз навбатида Республика таълим мар-

кази таълим ўзбек, қорақалпоқ, рус, қозоқ, тожик, қирғиз, туркман тилларида олиб бориладиган умумтаълим муассасалари учун якуний нazorat имтихонлари ўтказиладиган фанлар бўйича, кўзи ожиз, заиф кўрувчи, кар, заиф эшитувчи ва ақли заиф болалар учун ихтисослаштирилган мактаб-интернатларнинг битирувчи синфлари ўқувчилари учун якуний нazorat имтихон материалларини тайёрлаб, 2017 йил 24 мартга қадар вазирлиқнинг таълим-тарбия жараёнига ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш бўлими ва “ZiyoNET” ресурс марказининг вазирликдаги бўлими билан ҳамкорликда якуний ва босқичли нazorat имтихон материалларини вазирлиқнинг расмий веб-сайти — www.uzedu.uz ва www.ziynet.uz таълим порталига жойлаштиради.

Шунингдек, ақли заиф болалар учун ихтисослаштирилган мактаблар ва мактаб-интернатлар битирувчи синфлари ўқувчилари учун меҳнат таълими фанидан якуний нazorat имтихонини ўтказиш учун тегишли тавсия ва мезонлар ишлаб чиқади, умумтаълим муассасаларида 2016-2017 ўқув йилини якунлаш, битирувчи синфларда якуний давлат аттестацияси натижаларининг умумлаштирилган таҳлилий маълумотномасини 2017 йил 1 августгача вазирлик раҳбариятига тақдим этади.

Мазкур буйруқ қабул қилиниши муносабати билан вазирлиқнинг 2016 йил 25 февралдаги «Умумтаълим муассасалари ўқувчиларининг босқичли ва якуний нazorat имтихонларини ташкил этиш ва ўтказиш тўғрисида»ги 50-сонли буйруғи ўз кучини йўқотган деб ҳисобланиши белгиланди.

Халқ таълими вазирлигининг 2017 йил 10 мартдаги 78-сонли буйруғига 2-илова

Босқичли ва якуний нazorat имтихонлари ўтказиладиган фанларнинг рўйхати ва имтихон ўтказиш шакллари

Босқичли нazorat	
Фаннинг номи	Имтихон ўтказиш шакли
4-синф учун	
Математика*	ёзма
Она тили	ёзма (диктант)
Жисмоний тарбия	назарий ва амалий
5-синф учун	
Математика*	ёзма
Ўзбек тили (рус тили)	оғзаки
Адабиёт	оғзаки
6-синф учун	
Чет тили*	оғзаки
Тарих	оғзаки
Ботаника	оғзаки
7-синф учун	
Она тили ва адабиёт*	ёзма (диктант)
Ўзбек тили (рус тили)	оғзаки
Физика	оғзаки
Информатика	ёзма
8-синф учун	
Чет тили*	оғзаки
География	оғзаки (харита билан ишлаш орқали)
Давлат ва ҳуқуқ асослари	оғзаки
Биология	оғзаки
Якуний нazorat	
9-синф учун	
Она тили ва адабиёт**	ёзма (баён)
Математика**	ёзма
Физика*	оғзаки (лаборатория ишлари билан)
Тарих*	оғзаки (харита билан ишлаш орқали)
Кимё*	ёзма
Ўзбек тили* (таълим ўзбек тилида олиб борилмайдиган умумий ўрта таълим муассасаларида)	оғзаки
Чет тили*	оғзаки
Жисмоний тарбия**	назарий ва амалий

Ma’rifat

2017-йил 25-март, № 24 (8985)

Мазкур Низом Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 майдаги “Ўзбекистон Республикасида умумий ўрта таълимини ташкил этиш тўғрисида”ги 203-сонли қарорига мувофиқ, умумий ўрта таълим муассасалари ўқувчиларининг босқичли нazorat имтихонларини ўтказиш тартибини белгилайди.

1-бoб. Умумий қоидалар

1. Ўзбекистон Республикасининг “Таълим тўғрисида”ги қонуни, Кадрлар тайёрлаш миллий дастури ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 13 майдаги “Ўзбекистон Республикасида умумий ўрта таълимини ташкил этиш тўғрисида”ги 203-сонли қарорига мувофиқ, умумий ўрта таълимининг давлат таълим стандартлари доирасида ишлаб чиқилган ўқув режа бўйича муайян босқич учун белгиланган фанларни ўзлаштириб, босқичли нazorat имтихонларини муваффақиятли топширган ўқувчилар кейинги (юқори) синфга ўтказилади.

2. Ўқувчиларнинг барча фанлардан йиллик баҳолари уларнинг қораклик баҳолари асосида ўқув машғулотлари тугашидан камида уч кун олдин чиқарилади.

3. Босқичли нazorat имтихонлари умумий ўрта таълим муассасаларининг 4-8-синфларида ёзма ёки озғак имтихон ёхуд тест синовлари шаклида муайян фанларнинг амалдаги ўқу астури асосида ўтказилади.

4. Умумтаълим дастурларини давлат таълим стандартлари доирасида ўзлаштирган ва барча ўқув фанларидан йил якуни бўйича ижобий баҳоланган ўқувчилар босқичли нazorat имтихонига қўйилади.

Ўқув йили давомида ўқув машғулоти олиб борилган фанларнинг биттасидан “қониқарсиз” баҳоланган ўқувчилар мазкур фандан қўшимча топшириқларни бажариш шарти билан истисно тариқасида босқичли нazorat имтихонига қўйилади.

5. Мазкур Низом талаблари халқ таълими тизимидаги умумий ўрта таълим муассасаларида шартнома асосида тахсил олаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга нисбатан ҳам татбиқ этилади.

2-бoб. Босқичли нazorat имтихонини ўтказиш тартиби

6. Умумий ўрта таълим муассасаларида босқичли нazorat имтихонлари 26 майдан 1 июнгача бўлган муддат оралиғида ўтказилади. Жисмоний тарбия фанидан босқичли нazorat имтихонини 28—30 апрель кунлари оралиғида ўтказишга рuxсат берилadi.

7. Босқичли нazorat имтихонлари ўтказиладиган фанларнинг рўйхати ва имтихон ўтказиш шакллари Халқ таълими вазирлигининг буйруғи билан тасдиқланади.

8. Умумий ўрта таълим муассасаси директори томонидан босқичли нazorat имтихонларини ўтказиш жадвали тасдиқланиб, имтихонлар бошланишидан камида ўн кун олдин умумий ўрта таълим муассасасининг барча учун қўринадиган жойига осиб қўйилади.

Босқичли нazorat имтихонларини ўтказиш жадвалида имтихон ўтказиладиган фанлар, имтихонларнинг вақти ва жойи, имтихонни ўтказувчи босқичли нazorat комиссияси аъзолари тўғрисидаги маълумотлар қайд этилади.

Ўқув фанлари бўйича ўтказиладиган хар бир босқичли нazorat имтихонининг оралик муддати икки кундан кам бўлмаслиги лозим.

9. Босқичли нazorat имтихони ўтказиладиган хар бир фан бўйича мактаб директорининг буйруғи билан уч кишидан иборат босқичли нazorat комиссияси (бундан буён матнда комиссия деб юритилади) қуйидаги таркибда тасдиқланади:

комиссия раиси — умумий ўрта таълим муассасаси директори ёки унинг ўринбосари ёхуд ўқитувчиси;

Умумий ўрта таълим муассасалари ўқувчиларининг босқичли нazorat имтихонларини ўтказиш тартиби тўғрисида

НИЗОМ

имтихон олувчи — синфда мазкур фандан дарс берган ўқитувчи; ассистент — тегишли фан ёки турдош фан ўқитувчиси.

10. Босқичли нazorat имтихонини ташкил этиш ва уни ўтказиш бўйича жавобгарлик мазкур фан бўйича тузилган комиссия раиси зиммасига юклатилади.

Босқичли нazorat имтихони ўтказиладиган синфда дарс машғулотларини олиб боровчи ўқитувчи айнан шу фан бўйича комиссия раиси бўлиши таққиланади.

Босқичли нazorat имтихонларида умумий ўрта таълим муассасаси васийлик кенгаши аъзолари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва ўқувчиларнинг ота-оналари ёки уларнинг ўрнини босувчи шахслар (бундан буён матнда ота-оналар деб юритилади) қузатувчи ифатида қатнашишлари мумкин.

11. Умумий ўрта таълим муассасаси бўйича босқичли нazorat имтихонларини ташкил этиш ва ўтказиш учун умумий ўрта таълим муассасаси директори масъул ҳисобланади.

12. Барча умумий ўрта таълим муассасаларида босқичли нazorat имтихонлари эрталаб соат 8:00 да бошланади.

Босқичли нazorat имтихони озғак шаклда ўтказилганда, битта синфдаги ўқувчилар сони 20 нафардан ортиқ бўлса, ўқувчилар икки гуруҳга тақсимланиши мумкин.

13. Ёзма ва озғак шаклдаги босқичли нazorat имтихони жараёнида ўқувчиларга фойдаланиш учун умумий ўрта таълим муассасаси штампли қўйилган дафтар ёки варақлар берилади.

14. Босқичли нazorat имтихони жараёнида ўқувчилар томонидан имтихонни муваффақиятли топширишга ёрдамчи ва аълолардан (харита, глобус, жадваллар, чизмалар, муляж, гербарий, препаратлар, лаборатория асбоб-ускуналари ва ҳроқазо) фойдаланишга рuxсат этилади.

15. Ёзма шаклдаги босқичли нazorat имтихони жараёнида имтихон учун ажратилган вақт тамом бўлганидан сўнг, ўқувчиларнинг барча ёзма ишлари улар топшириқларни бажара олган ёки бажара олмаганликларида қатъи назар, йиғиб олинади.

16. Босқичли нazorat имтихони туганидан сўнг ёзма ишлар комиссия раиси томонидан рақамланади. Ёзма ишлар комиссия аъзолари томонидан умумий ўрта таълим муассасасидан чиқмаган ҳолда текширилади ва баҳоланади. Иш кўни тугагунга қадар баҳоланмаган ёзма ишлар кейинги иш кўнигача сақлаш учун умумий ўрта таълим муассасаси директори ёки унинг ўринбосарларидан бирига топширилади.

17. Она тили ва адабиёт фанидан ёзилган баён учун ўқувчига қуйидаги мезонлар бўйича иккита баҳо қўйилади: она тилидан — саводхонлиги учун; адабиётдан — мазмунини мазмунини учун.

Ушбу баҳолар босқичли нazorat имтихони баҳоси сифатида қўйилади ҳамда ушбу фанлардан якуний баҳо чиқаришда асос бўлади.

18. Ёзма ишларнинг баҳолари навбатдаги босқичли нazorat имтихонига қадар, озғак шаклдаги имтихонларнинг баҳолари шу куннинг ўзида дарҳол эълон қилинади.

19. Ўқувчиларга она тили ва адабиёт фанидан баён ёзиш ва математикадан ёзма иш учун 2 астрономик соат, тест синовлари топшириқлари берилиши

қўзда тутилган бўлса, уларни бажаришга ижтимоий-гуманитар фанлар бўйича хар бир тест саволи учун 2 дақиқа, аниқ фанлар бўйича хар бир тест саволи учун 3 дақиқа вақт ажратилади.

Ўқувчиларга озғак шаклдаги босқичли нazorat имтихонидан олган топшириқлари бўйича тайёрланиш учун 15—20 дақиқа вақт берилади.

20. Комиссия аъзолари ўқувчининг жавобларини диққат билан, бўлмасдан тинглайди. Ўқувчига билетда қўйилган топшириқлар доирасида қўшимча саволлар бўлиши мумкин.

Билет саволига жавоб бера олмаган ўқувчига босқичли нazorat комиссияси томонидан иккинчи маротаба билет олишга рuxсат берилadi. Ўқувчи олган иккинчи билетда ҳам жавоб бера олмаса, унга босқичли нazoratнинг баҳоси сифатида “қониқарсиз” баҳо қўйилади, унинг: маротаба билет олишга рuxсат берилмайди.

21. Ўқувчи босқичли нazorat имтихонини топшириш жараёнида белгиланган тартибни бузган тақдирда, у босқичли нazorat имтихонини давом эттириш ҳуқуқидан маҳрум қилинади. Ўқувчи босқичли нazorat имтихонини давом эттириш ҳуқуқидан маҳрум қилинганда комиссия томонидан далолатнома тузилади ва бу ҳақда босқичли нazorat баённомасига ёзиб қўйилади.

Мактаб педагогик кенгашининг қарори асосида унга босқичли нazorat имтихони тугаган кундан кейин икки ҳафта ўтгач, мазкур фандан босқичли нazorat имтихонини қайта топширишга рuxсат берилиши мумкин.

22. Хар бир фан бўйича озғак ёки ёзма шаклдаги босқичли нazorat имтихонлари ўтказилгач, комиссия аъзолари томонидан барча ўқувчиларга якуний баҳолар қўйилади. Бунда ўқувчининг йиллик ва босқичли нazorat имтихони баҳосининг ўртачаси олиниб яхлитланади. Босқичли нazorat имтихонига “қониқарсиз” баҳо олган ўқувчига “қониқарли” йиллик якуний баҳо қўйилмайди.

Ўқувчиларга қўйилган баҳолар комиссия баённомасига киритилади ва баённома комиссия аъзолари томонидан имзоланади. Комиссиянинг баённомаси ассистент томонидан юритилади.

23. Ўқувчиларга ёзма ёки озғак шаклдаги босқичли нazorat имтихони бўйича баҳо қўйиш масаласидаги бахсли ҳолатлар комиссия аъзолари ўрта-сида овозга қўйиш асосида ҳал этилади.

Овозлар сони тенг бўлган ҳолларда комиссия раисининг овози ҳал қилувчи ҳисобланади. Комиссия аъзоларининг алоҳида фикрлари комиссия баённомасига киритилади.

24. Тиббий муассасаларда даволанган ўқувчиларга йиллик якуний баҳо қўйиш ўқувчи даволанган даволаш-профилактика муассасаси раҳбари томонидан имзоланган ва муҳр билан тасдиқланган синф журналидан қўйрилган баҳолаш қайдномаси асосида амалга оширилади.

25. Босқичли нazorat имтихонидан олган баҳосига эътироз билдирган ўқувчиларнинг муҳожаатларини қўриб чиқиш учун туман(шаҳар) халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлимида апелляция комиссиялари тузилади.

Комиссия томонидан текширилган ёзма иш билан танишиш муддати ва тартиби, апелляция комиссиясининг иш муддати ва тартиби, унинг таркиби

Халқ таълими вазирлигининг 2017 йил 10 мартдаги 78-сонли буйруғига 1-илова

ҳамда ваколатлари туман (шаҳар) халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими томонидан буйруқ билан расмийлаштирилади ва ўқувчилар, уларнинг ота-оналари, ўқитувчилар ва мактаб директорлари эътиборига босқичли нazorat имтихонлари бошланишидан камида икки ҳафта олдин етказилади.

26. Босқичли нazorat имтихонидан олган баҳосидан эътирози бўлган ўқувчилар босқичли нazorat имтихони баҳолари эълон қилинган кундан эътиборан уч кун муддатда апелляция комиссиясига муҳожаат қилиш ҳуқуқига эга.

27. Чет элда таълим олган ўқувчиларни босқичли нazorat имтихонига қўйиш масаласи туман (шаҳар) халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими томонидан қўриб чиқилади.

28. Ўтказилган босқичли нazorat имтихонларида бир ёки иккита фандан “қониқарсиз” баҳо олган ўқувчиларга охириги босқичли нazorat имтихонидан кейин бир ҳафта ўтгач, “қониқарсиз” баҳо олган фандан босқичли нazorat имтихонини қайта топшириш ҳуқуқи берилadi.

29. Йиллик баҳо ва босқичли нazorat имтихони натижаларига қўра, уч ва ундан ортиқ фанлардан ҳамда босқичли нazorat имтихонларини қайта топшириш даврида камида битта фандан “қониқарсиз” баҳо олган ўқувчилар шу синфда қайта ўқишга қолдирилади.

3-бoб. Ўқувчиларни босқичли нazorat имтихонидан озод этиш

30. Фанларни ижобий ўзлаштираётган 4—8-синф ўқувчилари мактаб директорининг буйруғи билан босқичли нazorat имтихонидан қуйидаги ҳолатларда озод этилади:

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2015 йил 26 январдаги 3-мх ва 22-сонли қарори (рўйхат рақами 2656, 2015 йил 17 февраль) билан тасдиқланган Ўқувчиларга синфдан синфга қўчириш имтихонлари ва якуний давлат аттестациясидан озод бўлиш ҳуқуқини берувчи касалликлар рўйхати-га асосан;

халқаро ва республика олимпиадалари, танловлари, мусобақалари ҳамда бошқа қўриқ-танловлардаги иштироки босқичли нazorat имтихонлари муддатларига тўғри келиб қолган тақдирда, шу кунлардаги босқичли нazorat имтихонидан;

ўқув йили давомида фақат “аъло” баҳо-ларга ўқиган ва намунали хулққа эга бўлган ўқувчилар.

Босқичли нazorat имтихонидан озод этилган ўқувчиларнинг якуний баҳоси қораклик баҳоларининг ўртачаси асосида чиқарилади.

31. Йиллик ижобий баҳоларга эга бўлган ўқувчиларни соғлиги туфайли босқичли нazorat имтихонидан озод этиш мактаб жойлашган ҳудуддаги ёки яшаш жойидаги тиббиёт муассасаси тиббий-нazorat комиссиясининг тиббий хулосаси асосида қабул қилинган мактаб директорининг буйруғига мувофиқ амалга оширилади.

32. Ота-онаси ўқиш, ишлаш, узоқ муддатли даволаниш ёки бошқа мақсадларда вақтинча яшаш учун хорижий давлатга кетаётганлиги сабабли, ўқувчиларнинг яшаш жойи ўзгариши муносабати билан ушбу ҳолатни тасдиқловчи ҳужжатлар асосида мактаб директорининг

буйруғи билан бундай ўқувчиларга босқичли нazorat имтихонини муддатидан олдин топширишга рuxсат берилadi.

Босқичли нazorat имтихонларини 1 апрель санасидан олдин топширишга рuxсат берилмайди.

Ўқувчининг мафкуравий иммунитети

миллий истиқлол ғояси туркумига кирувчи фанлар орқали шакллантирилади

Бугун тез суръатлар билан ўзгариб бораётган, шиддатли ва мураккаб даврда яшаймиз. Дунёда инсонларнинг қалби ва онгига ҳукмрон бўлиш учун кескин курашлар бормоқда. Табиийки, ҳеч қайси давлат, ҳеч қайси жамият бу жараёндан четда эмас.

Ҳар бир ижтимоий ҳодисанинг ижобий ва салбий жиҳати бўлгани каби, глобаллашув жараёни ҳам бундан мустасно эмас. Турли йўللار билан мафкуравий, ғоявий либосдаги ахборот оқимларининг кириб келиши, бузғунчи ғояларнинг жамиятда мафкуравий мувозанатни бузиши, бекарорликни вужудга келтириши кузатишмоқда. Шундай шароитда таълим тизимига "Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари" фанининг жорий этилиши ёш авлод қалби ва тафаккурида миллий ғоя, миллий мафкура, умумбашарий қадриятларга, демократик тамойилларга асосланган дунёқараши шакллантиришда муҳим ўрин тутмоқда. Биринчи Президентимиз Ислам Каримов "Юсак маънавият — енгилмас куч" асариде "Ота-оналар, устоз-мураббийлар миллий ғоя масаласида ҳушёрликни йўқотмаслиги, ёшлар тарбиясида асло бепарво бўлмаслиги зарур", деб таъкидлаган эди.

2001 йил 18 январда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" фани бўйича таълим дастурларини яратиш ва республика таълим тизимига жорий этиш тўғрисида"ги фармойиши қабул қилиниб, "Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар" ("Миллий истиқлол ғояси ва маънавият асослари") фани тизимга татбиқ этилди.

Бу борадаги долзарб вазифа ўқувчилар қалбига она юртга муҳаббат ҳамда садоқат туйғуларини чуқур сингдириш, уларда миллий гурурни тарбиялаш, фаол фуқаролик позициясини шакллантириш, доимо оғох ва ҳушёр бўлиб яшаш ҳиссини оширишдан иборат.

Азалдан таълим-тарбия жараёни ғоя ва мафкурадан холи бўлмаган. Жамиятда таълим-тарбиянинг мафкурасизлашиб қолиши ёки унда мафкура амалиётининг нотўғри йўлга қўйилиши инсонларни ўз мақсадидан чалғитиб, ўзлашган узоқлашишига олиб келган. Шу боис, жамиятимизнинг мақсада эришувиде миллий ғоя ўта зарур. Миллий ғояни эса ҳар бир фуқаро, айниқса, ўқувчилар онгига етказишда таълим тизимининг кўмагига таянилади. Мамлакатимиз таълим тизими ва миллий ғоя ўртасида шундай диалектик боғлиқлик мавжуд. Бинобарин, мактабгача таълимдан, то олий таълимгача бўлган босқичда "Одобнома", "Ватан туйғуси", "Миллий истиқлол

ғояси ва маънавият асослари", "Шахс ва жамият" каби фанлар Ўзбекистонда амалда оширилаётган ислохотлар ҳамда жаҳондаги ғоявий-сиёсий жараёнлар тўғрисидаги билимларни ҳосил қилишда асосий роль ўйнамоқда.

Жамиятда фуқаролар онгига миллий ғояни сингдириш таълим тизимига замонавий инновацион технологияларни кенг жорий этишни тақозо қилади. Чунки бу миллий ғоянинг ёшлар дунёқарашига таъсирини таъминловчи муҳим восита. Шу боис, халқ таълими, ўрта махсус касб-хунар ва олий таълимнинг барча тармоқларида ўзаро алоқани мустаҳкамлаш, касбий ва ғоявий тайёргарликни изчил юксалтириш давр талабидир.

Замонавий ўқитувчида глобал ахборотлашув муҳитида ахборотни саралаш, таҳлил қилиш ва танқидий баҳолаш заруриятини идрок этиш; шу йўналишдаги назарий билимларни амалиётда қўллаш кўникмаларини ўзлаштириш; кўникмаларни малакага айлантириш; малакаларни доимий тақомиллаштириб бориш каби сифатлар шаклланган бўлиши лозим.

Дунёда юз бераётган воқеа, ҳодиса ва янгиликлар, илм-фандаги ютуқларнинг бир зумда ер юзига ёйилиши "ахборот босими"ни ошириб, бунинг таъсирида ўқувчиларга таълим-тарбия бериш жараёнини қийинлаштирмоқда. Етарли ҳаётий тажрибага эга бўлмаган, маънавий-ахлоқий дунёқараши шаклланмаган айрим ёшларда руҳий зўриқиш, тушқунлик, худбинлик, бепарволик, лоқайдлик, ахборот хуружлари таъсирига тушиб қолиш ҳоллари юз бермоқда. Шу сабабдан, мамлакатимизда ахборот хавфсизлигини таъминлаш, ёшларни турли ёт ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, уларда мафкуравий иммунитетни шакллантириш вазифаси давлат сиёсати даражасидаги масалага айланди.

Ўқувчиларнинг ахборотга эҳтиёжини чеклашнинг имкони йўқ. Уларда ахборот билан ишлаш кўникмасини шакллантириш муҳим. Чунки ҳар қандай ахборот оқимининг ёшлар маънавиятига таъсири замирида жамиятимизнинг, давлатимизнинг миллий хавфсизлиги ётганини назарда тутишимиз керак. Шу нуқтаи назардан умумтаълим фанларини ўқитишда ўқувчиларнинг мустақил фикрлаш кўникмаларини ривожлантириш орқали ахборот хуружларига нисбатан мафкуравий иммунитетини шаклан-

Fikr, mulohaza, taklif

тириш долзарб бўлиб қолмоқда. Миллий ғоянинг таъсирчанлигини оширишда ёшларнинг сиёсий билимдонлиги ва жамиятдаги ижтимоий фаоллигини юксалтириш, гийҳандлик ва турли касалликларнинг олдини олишда масъулиятли, эътиқодли ва ўз Ватанига садоқатли бўлишида ота-она, устозларнинг ўрнак бўлишига эришиш лозим.

Ўқувчилар қалби ва онгига миллий ғояни сингдиришда инновацион технологиялардан фойдаланиш бўйича куйидаги тавсияларни келтириб ўтаемиз:

— ўқитувчиларнинг ахборот-коммуникация технологияларидан фойдаланиш самарадорлигини янада кучайтириш бўйича малака ошириш тизимига ўқув ва услубий қўлланмалар ишлаб чиқиш ҳамда ўқув-семинарлар ташкил этиш;

— АКТ орқали ахборотни содда, қисқа ва аниқ тарзда, ўқувчилар манфаатидан келиб чиқиб, яшаш шароитига қийслаб етказиш;

— ўқувчиларда ахборот манбаларини танқидий таҳлил қилиш, ўзлаштирилаётган ўқув материали бўйича шахсий фикр ва қарашларини шакллантириш;

— Ватанга садоқат, меҳроқибат ва келахакка ишонч ҳиссини юксалтириш мақсадида миллий ва умуминсоний қадриятларни кенг тарғиб қилиш;

— ота-оналарга фарзандларини ахборот хуружларидан ҳимоя қилиш бўйича тавсиялар бериш.

Ҳозир соҳада муайян муаммолар ҳам йўқ эмас. Жумладан, миллий ғоя туркумидаги фанларни ўқишда айрим кадрларнинг уқувсизлиги, зиммасидаги масъулиятни тўла англаб етмаслик ҳолатлари учраб туради. Улар ёшлар онгига миллий ғояни сингдиришга гўёки дарс ўтишининг оддий тури деб қаради. Ўз-ўзидан бу жараёнда замонавий педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларидан унумли фойдаланилмапти. Натижада замонавий ўқувчи учун дарслар доска ва бўр ёрдамида қуруқ маъ-

лабки олти дақиқа давомидагина тўлиқ тутиб тура олиш мумкинлиги ҳақидаги маълумотини ҳисобга олган ҳолда, тadbир ёки дарснинг тарбиявий мақсадига эришиш учун дастлабки дақиқаларда ўқувчилар билан фаол мулоқот ўрнатиш керак. Бунда тарғиботнинг аудио, визуал, кўргазмали воситалар каби замонавий усулларидадан фойдаланиш ижобий самара беради;

— ўқувчиларни толиқтирмаслик, уларнинг диққатини доимий жалб қилиб, фаоллаштириб туриш учун замонавий педагогик технологиялардан, интернетфаол усуллардан, тарихий ва ҳаётий мисоллардан ўз ўрнида фойдаланиш;

— ўқувчиларда мустақиллигимизни асраб-авайлаш, она Ватанимизнинг буюк келажагига ишонч ҳиссини шакллантириш, миллий гурур, фахрланиш туйғуларини уйғота олиш керак. Бунинг учун ўқитувчининг ўзи ўрнак, намуна бўлиши муҳим тарбия воситаси ҳисобланади. Ўқувчини ишонтира олишда умумий эмас, балки хусусий, яъни "жамиятда шундай ўзгаришлар бўлди" эмас, "менинг ҳаётимда шундай ўзгаришлар юз берди" каби мисоллардан фойдаланиш фойдадан холи эмас;

— ўқитувчи тарғиботнинг превентив (олдини олувчи, огohlantiruvchi), параллел (воқеа содир бўлиши билан бoshlanuvchi) ва воқеадан кейин бoshlanuvchi турларини тўлиқ ўзlashtirgan бўлиши ва амалда тезкор қўллаш олиши керак;

— баъзи таълим муассасалари раҳбарлари ортқича ташвиш орттиришни хоҳламасдан, носоғлом оилавий муҳитда воқеа етаётган, тарбияси эътибор талаб ўқувчини тўғри йўлга солиш чораларини кўрмасдан, мендан кетгунча қабилидаги қарашлардан воз кечиши шарт. Чунки бундай болалар вақти келиб, жамиятнинг оғриқли нуқтасига айланиши мумкин;

— ўқувчи-ёшларда китоб ўқишга ҳавас ва қизиқишни кучайтириш ҳар бир ўқитувчи ва ота-онанинг энг муҳим вазифаси ҳисобланади;

— ўқувчиларни қизиқиши бўйича турли тўғарак машгулотларига кенг жалб этиш орқали уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш.

Таълим муассасаларидаги амалиёт мана шу тарзда ташкиллаштирилса, фақат маълумот берувчи эмас, балки чин маънодаги маънавий-мафкуравий таъсир воситаси бўлган адабиётлар, дарс жараёнлари вужудга келади. Ўз навбатида ўқувчиларда бузғунчи ғояларга қарши иммунитет шаклланади. Бу эса жамият тараққиёти, барқарорлигининг муҳим шарти ҳисобланади.

Шамсиддин ЖУМАЕВ,
Тошкент вилояти
ХТХҚТМОИ
"Ижтимоий-иқтисодий
фанлар" кафедраси
мудир
Тўлқин ТОҒАЙҚУЛОВ,
катта ўқитувчи

2017-yil 25-mart, № 24 (8985)

Kitob эшитаянман

Қизиқ, биров боласига "Kitob ўқи, ўқи!" дейди, бошқасининг ўзи шундоқ ҳам — kitob шайдоси. Бироқ kitob деганимиз босмадан чиққан, эню бўйи тўртбурчак, варақлари серобгина эмас, балки давр шиддати билан янги шаклга кириб, кафтдеккина мослама ичига жойланаётган том-том хазина ҳамдир.

Мутолаа деганда кўпчилигимиз босма нашрларни тушунамиз. Бу ҳам тўғри. Севимли бадий асарини ёки бирор мавзудаги илмий мулоҳазаларни серварақ kitobлардан ўқиш завқи бошқа, нури баланд техникаларга термулиб ўқиган бўлак. Бироқ ўқиш дегани kitobларнигина эмас, тасвирий воситалар, улардаги маълумотларни кўриш, овозли асарларни эшитиш ҳамдир. Бугун kitob ўқиш тушунчасини "kitob эшитиш" шаклида ифодаласак ҳам ноўрин бўлмайди.

Эътибор берсак, болаларнинг сеvimли мультфильмлари, бадий фильмлар kitobдан кам эмас. Тасаввур ва ҳаёлот кенглигида яратилган митти фильм — мультфильмлар чинакамига kitob ўрнини босаяпти. Замонни теzoқар сувга ўхшатамиз. Оққан сув ортага қайтмаганидек, ҳаётимиздаги муаммо масалаларни кечаги кун билан таққослаб эмас, айна кун шароитига мослаб ҳал этиш зарур. Компьютер, замонавий техникаларнинг нуқсонини болаларимиз маънавий оламига ҳавф солаётгани ҳақида бот-бот тақдорлаётимиз. Китобхонлик маданиятини ошириш, оилавий китобхонлар сафини кенгайтириш мақсадимиз ҳам бежиз эмас, асли. Энди ўтган яхши-ёмон ишларни орта ташлаб, олдимиздаги имкониятлар — сўнгги технологиялар, компьютер, мобиль алоқа воситалари кўмагида ҳам муаммага ечим топиш мумкин. Китоб ўқибгина эмас, уни тинглаб ҳам билимни ошириш вақти келди!

Болалик кезларимизда Чарли Чаплиннинг овозсиз фильмларини мароқ билан кўрардик. Кейинги сериялари қачон кўйилар экан-а, деб интиқиб кутганмиз. Радиоэшиттиришлар, турфа дастурлардан кейин сермазмун kitob ўқигандек сезардик ўзимизни. Вақт ўтиб, илм-фанда ҳам ахборот ўзатиш системасида ҳам, талай ўзгаришлар рўй берди. Интернет оммалашганидан сўнг мутолаа шакли, мазмунини тамоман ўзгарди-қўйди. Электрон шаклдаги kitobлар базаси улкан-улкан кутубхоналарникидан-да зиёд хозир. Бугун хоҳиши кучли китобхон ўқувчи, дейлик, Самарқандда ўтириб, Америка кутубхонасига буюртма бериши, сотиб олиши, ўқиши; Англиядаги бирор кинотеатрда кўйилаётган кинони томоша қилиши; Канадада яшаётган ўртоғи билан шахмат ўйнаши мумкин. Эндиликда kitob жавонимизга диск, флешка, кассет каби қурилмалардаги kitobлар ҳам териладиган

бўлди. Тараққиёт деганлари асли шу...

Бир замонлар kitob ўқиш кишилар наздида "мода"дан қолганди. Кино, телевиденига бўшатиб бергандик уларнинг ўрнини. Кейин компьютерларга ёпишиб олдик. Охири, китобниям аудио тасмага жойлаб, йўлайўлақай эшитиб юришга одатландик. Қанча олдинлаб кетибмиз-а, қаранг!

Анча йиллар илгари газетда олимларимиздан бирининг: "Мен фалон kitobни фалон марта ўқиганман. Кўлимга тушган ҳамма kitobни тинмай ўқийверардим..." деб ёзган гапи эриш

лики қандай ўргатамиз? Ҳеч бўлмаганда, электрон kitob ўқисак, мазмунли фильмни боламиз билан бирга кўрсак, уловда кетаётганда аллақандай сершовкин мусикаларни эмас, аудиокитобни тинглаб кетайлик-чи, бола тақлид қилмасмикан бизга?!

Баъзида китобхон ота-оналарнинг болалари мутолаани суймаслигини кузатаман. Сабаб битта: ота-она фарзандига нечоғлик кўп kitob ўқиганини мақтаниб, уни китобдан совутганини ўзи ҳам сезмайди. Бола эса отам билан онам кўп ўқиган, мен-чи, уларга сира етолмайман, дея руҳан эзилади, шашти сўнади.

Энг аввал, боланинг ёшига мос ўқишли асар танлашни билиш муҳим. Ўғил-қизингизга мультфильм, компьютер ўйинлари, босма, аудио китоблар базаси-

туюлганди. Бу тартибсиз, мақсадсиз ўқишдан бошқаси эмас. Китобни танлаб, саралаб, кераклигини ўқишгина фойда беради. Шу сабаб, қоракўз болаларимизга кўрмасликни ўргатиш зарур. Тўрт яшар неварам кўпқисмли мультфильмлар ишқибози. Кузатсам, ўзи билмай баъзи серияларини тақдор-тақдор кўраяпти. "Нега қайтариб кўраяпсиз?" десам эркалаб, "Ўзим шундай" дейди бепарво. Тўрт ёшда бўлса ҳам, ёзиш-чизишни билади. Шунда кўлига қалам-қоғоз тутқазиб, рақамлаб чиққан серияларини кўриб тугатганида ўқиришини, қолганини шу вараққа қараб қўришини тайинладим. Масала тезда ҳал бўлди-қолди.

Бола уйда кўрганини қилади, деймиз. Буни яхши биламизу, амалиётга келганда... Сиз билан биз уйда kitob ўқимасак, кўлимизга газета-журнал олмасак, унда боладан kitob ўқишни талаб қилишдан не наф?! Шифти баланд уйда факат телевизор кўриб, интернет отлиг тилсимли ойнадан кўз узмасак, болага китобхон-

ни яратиш китобхонликка қўйилган биринчи қадамдир. Яна болажонлар билан kitob дўконларига тез-тез бориш, танлов эркинлигини ўзига бериш ҳам фойдалидир. Бир маслаҳат: ёшлигингизда ўқиган kitobларнинг ҳаммасини болангиз ҳам ўқиши шарт эмас. Сизнинг сеvimли асарингиз ёки муаллифингиз боланинг дунёқарашига мос келмаслиги, уни қизиқтирмаслиги мумкин. Ҳар бир ўғил-қиз бетақдор шахс. Демак, ўқийётганида ҳам ўзининг диди, олами ва қизиқиши устун туради.

Хоҳлаймизми-йўқми, ёшларга китобсеварлигу китобхонликини катталар ўргатадилар. Ота-она, устознинг-ку ўрни тамом билинади. Ахир жажжи ўғилчангиз, ширингина қизалогингизга айик бўлиб: "Мана, мен сенга бўғирсоқ олиб келдим" ёки она эчки бўлиб: "Болаларим, соғ-омон ўтирибсизми?" деб китобдан ўқиб беринг-чи, болангиз буни бутун умр унутмайди. Бола руҳида китобсеварлик эса шу тариқа бошланади!

Махмуд йўлдошев,
психология фанлари
номзоди

Gazeta va gazetxon

"Ma'rifat" газетасининг 2017 йил 18 февраль сониди чоп этилган "Ҳар бир китобда тирикликнинг нафаси бор" (муаллиф — Ўзбекистон халқ шоири Хуршид Даврон) мақоласи кўндан буён ўйлаб юрган фикрларимга туртки берди. Мақолада оилавий муҳитнинг китобхонликка таъсири тўғрисида танқидий фикрлар баён этилади. Мутолаани ёшларнинг кундалик юмушига қиритиш бўйича ўринли таклифларни беради муаллиф.

...Мақтабда ўқиб юрган кезларим энг яхши кўрган жойим — туманимиз марказидаги "Бобур" кутубхонаси эди. Эсимда, ўзимизнинг ёзувчилардан тортиб чет эл адилблари асарларигача илк марта ўша кутубхонадан топиб, тенгқурларим билан таллашиб ўқирдик. Болаларни мутолаага қизиқтиришда кутуб-

учун барқарор одатга айланиши керак.

Яқинда Вобкент шаҳримизнинг марказий кўчаларидан бирида жойлашган "Китоблар дунёси" дўконига бордим. Тартиб билан номланган ҳар бир бўлимдан истаган китобни топиш мумкин. У ерда, айниқса, ёш китобхонларни кўриб хурсанд бўлдим.

Кўнгил ва руҳият табиби

Китоб ўқийдиган инсонлар ҳаётда фаол бўлади. Маданиятли, тарбия муҳити пок оилада бола китобни муқаддас деб билишга ўргатилади. Муаллиф ишора қилганидек, китобхонлик оилавий муҳитга боғлиқ. Фарзандини китоб ўқишга ўргатмаган ота-она, аслида, ўз келажагига ўзи болта ураётган бўлади. Маърифатли оилада эса китобга эътибор фарзандлар тарбиясининг бош бўғини саналади.

Яхши китобни кўнгил ва руҳият табиби, дейишади. Тадқиқотларда аниқланишича, китоб ўқишни хуш кўрадиган болалар мактабда яхши ўқийди. Улар грамматикани ҳам, математикани ҳам осон ўзлаштиради. Китобни биргаликда ўқиш ота-она ва фарзанд ўртасидаги ўзаро муносабатларни яхшилашга хизмат қилади. Ҳар бир хонадонда мўъжазгина кутубхонанинг ташкил этилиши оилада соғлом муҳитни қарор топтиради. Бир-биримизга китоб совға қилишни анъанага айлантириш китобхонлик тарбиясининг муҳим босқичидир.

Ёшларга ҳар қанча ҳавас қилсак арзийди. Улар компьютер саводхонлигини эгаллаган. Турли тилларни ўрганиб, фан ва спорт мусобақалари, олимпиадаларда қатнашиб, жаҳон шохсупаларида юртимиз шаънини ҳимоя қилмоқда. Шу ғалабаларга йўл очиб, мустаҳкамлаб, ҳаёт йўлини ёритиб турадиган мангу сўнмас машъала — китобдир. У соғлом дунёқарашни шакллантиради, киши эътиқодини мустаҳкамлаб, тафаккурини чарқлайди. Китоб жавонларимизга ҳамisha яхши китобларга тўлиб туришида ҳикмат кўп.

Максуда НАЖМИДДИНОВА,
Вобкент туманидаги
қishлоқ ҳўжалиги касб-хўна
р коллежи ўқитувчиси

Bilasizmi?

Этибор бераяписизми, сўнги пайтларда айрим кундалик озиқ-овқат маҳсулотлари ёрлиғида "Таркибида ГМО мавжуд эмас", деган огоҳлантирувчи ёзувлар пайдо бўла бошлади. Бу бежиз эмас. Чунки биз истеъмол қилаётган маҳсулотнинг таркибиди ҳар доим ҳам билавермаймиз. Миллионлаб одамлар ГМО сақлаган маҳсулотларни истеъмол қиладилар, уларнинг айримлари еб-ичаётгани ГМО эканлигини билсалар, айримлари беҳабар.

ГМО нима ўзи? Нега у бутун дунё олимларини ташвишга солмоқда? Гени модификацияланган (ўзгартирилган) организмлар, яъни

зда ўзгартирилишидан мақсад — унинг бегона ўтларга қарши чидамлилигини ошириш эди. 2003 йилда илк бор ситгир сутиди ГМ қўшимчалар

Эҳтиёт бўлинг: ГМО

ДНКдаги ирсий белгилари сунъий йўл билан ўзгартирилган организмлар. Уларда қайсидир ёт организмлар ДНКсининг айрим қисмлари мавжуд бўлади, яъни ирсиятшунос олимлар замонавий технологиялар ёрдамида бирор организм ҳужайрасидаги генини иккинчи организм гени билан частиштилади. Организмларнинг бундай ирсий ўзгартирилишига сабаб дастлабки донор-организмнинг бир қатор фойдали хусусиятларини (зараркундаларга, касалликларга қарши қурашувчанлиги, совуққа, қурғоқчиликка чидамлилиги, ҳосилдорлигини таъминлаш ва ҳоказо) оширишдир. Ажабланарлиси, бу маҳсулотларни биз халқона тилда «курт» деб айтадиган зараркундалар ҳам эмас экан.

Мавжуд ҳолатга қарши бўлаётган олимлар бир неча йиллардан буён ГМОнинг инсон саломатлигига таъсирини ўрганиш бўйича изланишлар олиб бормоқда. Тез кўпайиш хусусиятига эга бўлган каламушлар устида олиб борилган тажрибалар давомида уларнинг насли, авлоди ҳам ўрганилди. Натижалар жуда аянчли эди: узоқ вақт давомида ГМО билан озиқланган каламушларнинг 50 фоизи нобуд бўлди, 40 фоиз каламуш болалари ривожланмаган ҳолатда туғилди. Тажрибаларни умумлаштириб, бир хулосага келган олимлар бундай маҳсулотлар истеъмоли охир-оқибат генлар мутациясига олиб келишини таъкидлаб, огоҳликка чақирмоқда.

ГМОнинг пайдо бўлиш тарихи

Гени модификацияланган организмлар илк бор XX асрнинг 80-йилларида пайдо бўлган. 1992 йилга келиб, Хитойда зараркундалар ҳашораларга чидамли бўлган тамаки тури етиштирила бошлади. Модификацияланган маҳсулотларни оммавий ишлаб чиқариш эса, 1994 йилда АҚШда йўлга қўйилган. Бу маҳсулотларнинг биринчи вакиллари узоқ юртларга экспорт қилинадиган, йўл давомида бузилмайдиган помидор навлари эди. Улар +14 дан +16° С градусгача ярим йилгача яшил ҳолатда сақланар, хона ҳароратидагина (+22°С) қизариб, етила бошларди. Кейинчалик, яъни 1995 йилда Американинг "Монсанто" компанияси гени ўзгартирилган соя маҳсулотини дунё бозорига чиқарди. Соя ўсимлигининг бу тар-

аниқланган бўлса, бир йилдан кейин модификацияланган жўҳори билан боқилган жўжа ўшатида ҳам бу қўшимчалар мавжудлиги кузатилган.

ГМОлар қайси маҳсулотларда кўп учрайди?

Бир неча ўн йиллар олдин помидор ва балиқ генини бир-бири билан частиштириш ҳақида ўйлашнинг ўзи ақлга сиғмасди. Эндиликда ирсиятнинг ўзгартирилишига оид бу тажрибалар амалиётга татбиқ этилди ва ўз самарасини берди. Натижада шимол камба-ла балигининг генини помидор генига "пайвандлаш" йўли билан помидорнинг совуққа чидамли тури яратилди. Кейин эса тупроқ бактериялари гени билан частиштирилган картошка етиштирилди. Оқибатда бу картошкalar асосий зараркундалари бўлмиш колорадо кўнғизига қарши "иммунитет"га эга бўлди.

Чаён гени билан частиштирилган қурғоқчиликка чидамли бугдой, узоқ сақланишини таъминлаш учун бактериялар гени билан "пайвандланган" кулупнай ва бошқа маҳсулотлар мана шундай тажрибалар маҳсулидир. Расмий маълумотларга кўра, бугунги кунда ГМ ўсимликлар йилига 60 миллион гектар майдонга экилади ва дунё бозорига тарқатилади.

Газли ичимликлар, кўпчиликнинг сеvimли эрмаги бўлган сақич таркибидаги аспартам моддаси ГМ бактериялар гени билан частиштирилиши натижасида олинганини ким билибди, дейсиз?!

"Гринпис" халқаро экологик ташкилоти ГМ қўшимчалардан фойдаланишда фаол бўлган корхоналарнинг маҳсулотлари рўйхатини тузди. Ундан колбаса, сосиска, сарделька ҳамда ярим тайёр маҳсулотлар (чучвара, котлетлар), газли ичимликлар, чипслар, қандолат маҳсулотлари, сут, музқаймоқ, хатто болалар учун мўлжалланган озиқ-овқатлар ҳам "муносиб" жой эгаллаган. Шунингдек, соя, жўҳори, қовоқча, қовун, папайя, қириқойлар ҳам бу рўйхатда пешқадамлик қилмоқда.

Буни қарангки, қўрқмай ва ўйланмай сотиб олишингиз мумкин бўлган биргина маҳсулот бу маржумак (гречка) бўлиб, ирсиятшунослар унинг ирсий тизимини ўзгартириш йўлини топа олганларча йўқ.

Танганинг иккинчи тарафи

ГМ маҳсулотлар истеъмолини ёқловчилар ГМОларни ишлаб чиқарувчи компаниялардир. Уларнинг фикрига кўра, ГМОлар инсониятни очликдан сақловчи, аҳоли кескин кўпайиб бораётган бир вазиятда озиқ-овқат танқислигининг олдини олувчи ягона омилдир.

Олимларнинг таъбирича, 2050 йилга келиб, ер юзи аҳолиси сони 9—11 млрд.га етади, бунинг оқибатида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган талаб икки марта ортади. ГМО ишлаб чиқарувчилар бу башоратни ўз фаолиятига асос қилиб кўрсатмоқда. Ахир, ГМ ўсимликлар ноқулай об-ҳаво шароитларига ва турли касалликларга чидамли бўлиб, тез етилади ва узоқ вақт давомида яхши сақланади, ўзидан зараркундаларга қарши инсектицид ажратиб чиқаради. Оддий ўсимликлар ўсмайдиган муҳитда ҳам ўсиб, мўл ҳосил бераверади. Қизилги шундаки, ГМОларни ёқловчилар уларни ҳар қандай дардга даво, чорасизликка чора сифатида ҳам таърифлашга, айниқса Африка давлатларида анчадан буён ҳукм сурётган очлик балосини бартараф этувчи ягона восита сифатида кўрсатаётганига қарамай, «қора китъа»да сўнги 5 йилдан буён ГМ маҳсулотларни истеъмол қилишга йўл қўйилмаяпти.

ГМО келтириб чиқарадиган касалликлар

Трансген маҳсулотларнинг доимий истеъмол қилиниши биринчи галда аллергия реакцияларининг пайдо бўлишига туртки бўлади. Масалан, ГМ маҳсулотлар билан озиқланишга рухсат берилган АҚШда аҳолининг 70 фоизи аллергиядан азият чекади. Бундай маҳсулотлар таъкидланган Швеция давлатида эса бу кўрсаткич атиги 7 фоизни ташкил этади. Албатта, бу тасодикий кўрсаткич эмас. Бундан ташқари, трансген маҳсулотлар ошқозон-ичак шиллиқ қаватида салбий таъсир ўтказиб, ичак микрофлорасининг бузилишига олиб келади. Натижада иммунитет пасайиб, моддалар алмашинуви бузилади, аёллардаги репродуктив жараён издан чиқибди ва бефарзандликка олиб келиши мумкин.

Онкологлар фикрича, бундай трансген маҳсулотлар ҳужайралар мутациясига са-

баб бўлади, бу эса саратон ҳужайраларининг ривожланиш босқичи саналади. Трансгенлар сабзавот ва меваларга улкан ҳажм ва шакл берадиган, уларни меъёрдан ортқ ўстириб юборадиган генлар ҳисобланади. Улар одам организмга тушгач, турли ҳосиллар пайдо қилиб, уларнинг ўсишига сабаб бўлади. Гени модификацияланган картошка ва соя эса ички секреция безлари фаолияти бузилишига олиб келади. Энг аянчлиси, бу ҳолатлар бирданига пайдо бўлмай, йиллар давомида одам организмда йиғилиб боради.

ГМОларнинг ишлаб чиқарилиши ва сотилиши назорат қилинадими?

Дунё бўйича ГМ ўсимликларнинг учдан икки қисми АҚШда етиштирилади, шу сабабли, бу мамлакатда ГМОларнинг истеъмоли ва ишлаб чиқарилиши қонун билан чекланмаган. АҚШда трансгенлар хавфсиз, дея тан олинган ва оддий маҳсулотлар каби эркин савдоси йўлга қўйилган. Шу боис, АҚШда ишлаб чиқарилган бундай маҳсулотларда "ГМО мавжуд" деган ёрлиқ ҳам кўрсатилмайди.

Европада озиқ-овқатлардаги ГМОнинг миқдори 0,9 фоиздан ошмаслиги қонун билан белгилаб қўйилган. Японияда бу 5 фоизни ташкил этади. Айрим мамлакатлар ГМО мавжуд бўлган маҳсулотларга огоҳлантирувчи ёрлиқлар ёпиштиришни қонун билан мустаҳкамлаган.

Маҳсулотдаги ГМОни қандай аниқлаш мумкин?

Маҳсулотлар таркибидаги ГМОларни фақат лаборатория шароитларида аниқлаш мумкин. Таъм ва ҳид орқали пайқашнинг имкони йўқ. Аввало, қандай маҳсулот харид қилишингиздан қатъи назар, ёрлиғини диққат билан ўқинг. Айрим маҳсулотларда "модификацияланган крахмал" сўзига кўзимиз тушади. Демак, бу унинг таркибида гени ўзгартирилган крахмал мавжудлигини билдиради.

Мева ва сабзавотларга келсак, биринчи галда уларнинг ташқи кўринишига эътибор беринг. Гени модификацияланган мева ва сабзавотларнинг кўриниши ўйинчоққа ўхшаيدди. Улар табиийларига қараганда анча катта, ранги ёрқин бўлиб, елимдан ясалган сунъий мева ва сабзавотларни эслатади.

Таркибида ўзгартирилган ген сақлайдиган олмани кесиб қўйсангиз, у бир неча соат давомида рангини ўзгартирмайди. Ўзимизнинг оддий олмалар эса кесилгандан сўнг йиғирма дақиқа ўтар-ўтмас қорайишни бошлайди. Бу табиий жараён бўлиб, арчилган олмада оксидланиш жараёни рўй беради. Умуман олганда, ГМ мева ва сабзавотлар узоқ вақт яхши сақланади ва зараркундаларга ем бўлмайди. Шунинг учун, уларни танлаётганингизда ялтироқ, текис, чиройлиларига учманг. Яркираган олмалар ёки пиёладай келадиган кулупнайлар ирсиятшунослар меҳнатининг самарасидир.

Фарзандингизга, айниқса, 4 ёшдан кичик болаларга турли ширинликлар, шоколад, йогуртларни олиб беришдан олдин уларнинг таркибини диққат билан ўқиб чиқишни унутманг. Гарчи ёрлиғида кўрсатилмаган бўлса-да, болалар озуқасининг 70 фоизининг таркибида ГМ қўшимчалар мавжуд. Шу боис болалар овқатини, сабзавот ва мева бўтқаларини уй шароитида тайёрлашга ҳаракат қилинг.

Гени модификацияланган организмлар кимларга фойда келтиради?

Албатта, бу хомашдаган фойдаланувчиларга. Ҳаммага маълум, табиий бугдой донининг бир тоннаси гени ўзгартирилган авлодига қараганда анча қиммат ҳисобланади. Кўп ҳолларда ишлаб чиқарувчи кам пул сарфлаб, кўп фойда олишни кўзлайди. Бундан ташқари, ГМ бугдой ундан ёпилган ноннинг сақланиш муддати одатдагидан икки марта кўп. Шу каби моддий омиллар туфайли ҳам ГМОларни ишлаб чиқариш «барқ уриб» ривожланмоқда.

Нима бўлганда ҳам табиатда ҳамма нарса мукаммал яратилган ва инсониятнинг табиат ишига беҳуда аралашши кўпинча аянчли яқун топган. Буни тушуниш учун борлиқдаги табиий ҳодисалардан бири бўлмиш "озуқа занжири"ни олишимиз мумкин. Унга кўра, табиатдаги жами тирик жонзотларнинг яшаш учун озиқланиши бирибирига занжир мисол узвий боғлиқ. Худди шу пайтда инсон ўсимлик ва ҳайвон генларини бир-бири билан частиштирилади, натижада ўтхўр ҳайвонлар ирсияти бузилган бу ўсимликлар билан озиқланомай, "озуқа занжири" узилади, аввалгига очликдан ўтхўр ҳайвонлар, кейин йиртқичлар нобуд бўлади...

ГМ маҳсулотларини ҳаёта жорий этиш бутун экотизимни издан чиқариб, инсон саломатлигига хавф солаётган бўлса-да, «кесиб-ёпиштириш»дан чарчамайдиган ирсиятшунослар ҳамон излашдан тўхтагани йўқ. Бу маҳсулотлар ортидан фойда кўраётганлар эса унинг нафакат беэҳтиёжлиги, балки фойдали экани ҳақида бонг уришдан ҳам чарчамайди.

Наргиза ШОДМОНОВА
тайёрлади.

2017-yil 25-mart, № 24 (8985)

САХОВАТПЕШАЛИК УМРНИ УЗАЙТИРАДИ

Америкалик олимлар олиб борган тадқиқот натижаларига кўра, инсонларнинг саҳийлик ва яхшилик қилишга мойиллиги соғлиги учун фойдали экан. «Daily Mail» нашрида бу хусусиятларга эга кишилар бошқаларга нисбатан кўп яшаши ҳақида ёзилди.

5 йил давомида ўтказилган тадқиқотда 846 нафар кўнгилли қатнашди. Иштирокчилар ўз яхшиликлари, жумладан, дўстлар, кўни-қўшнилар ёки қариндошларга ёрдам бериш, уловда хизмат кўрсатиш, болаларига қараб туриш ва ҳоказолар ҳақида гапириб берди. Кўзатувлар муҳтожларга ва қийин вазиятда қолганларга кўмаклашганлар бепарво кишиларга қараганда соғлом ва тетик бўлишини кўрсатди.

АҚШнинг Буффало университети ходими Майкл Пулен сўзларига кўра, ушбу тадқиқот атрофдагиларга ёрдам бериш аввало кишининг ўзига фойдали экани, саҳоват ва меҳр асабийликни йўқотиб, узок умр кўришга сабаб бўлиши каби ҳаётий ҳақиқатларни илмий жиҳатдан исботлади.

АДЕЛИ ПИНГВИНЛАРИ СОНИ ҚАНЧА?

Ўтган йили олиб борилган Адели пингвинлари сонининг ҳисоб-китобида хатолар топилиб, ҳақиқий рақам уч баробар кўпроқ бўлиб чиққани ҳақида «National Geographic» манбаси хабар берди.

Адели (Pygoscelis adellae) пингвинлари Антарктида қирғоқлари ва унга яқин бўлган Жанубий Шетландия ва Оркней оролларида кўпаяди. 2016 йилги маълумотларга кўра, уларнинг сони 2,5 миллионни ташкил қилди. Бу кўрсаткич 2015 йилгига нисбатан камроқдир. Аммо ер ва фазодан олинган суратларни таҳлил қилган орнитологлар ушбу маълумотларни рад этди.

Аникланишича, яна 3,6 млн. пингвин яқка тартибда ҳаёт кечирилади. Шундай қилиб, Ер сайёрасида Адели пингвинларининг сони 6 миллиондан ошмоқда.

Бироқ олимлар бундан хурсанд бўлишга шошилмаяпти. Чунки ернинг глобал исishi кўпчилик жонотлар, жумладан, пингвинларнинг табиий муҳитда яшашига ҳам кескин таъсир ўтказмоқда.

Ҳарорат кўтарилиши туфайли музликлар сони камайди, унинг ўрнида эса сув пайдо бўлади. Пингвинлар одатдаги жойларга туҳум қўяди ва иссиқлик натижасида музлик эриб, сувга айланиши оқибатида жўжалар нобуд бўлади. Аниқроғи, бундай ўта ноқулай шароитда полапонлар ё туҳумдан чиқиб улгурмай ёки сув ичида дунёга келиб совуқдан вафот этади.

ИТГА ХОС МАНИПУЛЯЦИЯ

Швейцариядаги Цюрих университети олимлари итлар ўз «нафсини қондириш» йўлида одамларни манипуляция қила олиши ва ўз йўригига солиши мумкинлигини исботлади.

«Meduza» нашрида ёзилишича, таҳрибда турли зотларга мансуб 27 бош ит иштирок этди. Ҳайвонлар қаршисиغا учта қути қўйилди: биринчи қутига мазали содаска, иккинчисига итлар учун тайёрланган печенье жойланди, учинчиси эса бўш қолдирилди. Итлар навбат билан икки кишини қутилар ёнига олиб бориши керак эди. Бунда экспериментнинг биринчи иштирокчиси қутидаги ёғуликни итга бериши, иккинчиси эса ўзига олиб қолиши керак эди.

Таҳриба кетма-кет такрорланган, жониворлар одамларни манипуляция қилишни тезда ўрганиб олди. Агар кучукка ёғуликни бўлишадиган одам «дуч келса», у бу одамни сосискали қути ёнига етаклади, ёғуликни ўзига қолдирдиган одамни эса бўш қутига олиб борди.

Цюрих университети олими Марианна Хеберлейннинг сўзларига кўра, итлар қатъий қоидаларга риоя қилмаган ва ўз характерида мисли кўрилмаган ўзгарувчанлики намоён қилган.

СОҒЛОМ ОВҚАТЛАНИШ УСУЛИ

Америкалик олимлар гуруҳи энг соғлом юракли кишилар — Боливиянинг «Тсимане» қабиласи нима билан озикланишини аниқлади.

«Gizmodo» манбасида эълон қилинишича, тадқиқотда 705 нафар боливиялик қатнашди. Олимлар уларнинг юрак томирларининг кальций индекси (ЮТКИ)ни текширди. Ушбу кўрсаткич орқали юрак ишемик касалликларини хавфини баҳолаш мумкин. 100–400 га тенг индекс эса юрак томирлари функциясининг осон бузилиши эҳтимоли юқори эканини кўрсатади.

Тадқиқот иштирокчиларининг 85 фоизиди ушбу кўрсаткич бирдан юзгача бўлган чегарада экани аниқланди. Шу билан бирга, 75 ёшга тўлганларнинг 65 фоизиди ЮТКИ нолга тенг бўлиб чиқди.

Олимлар фикрича, юрак-қонтомир хасталиклари чалиниш эҳтимолининг бундай кўрсаткичи қабила одамлари кечирадиган соғлом турмуш тарзи билан боғлиқ. Улар чекамайди ва спиртли ичимлик истеъмол қилмайди, бир кунда эса камида 15–17 минг қадам яёв юради.

Бундан ташқари, ЮТКИ даражаси паст бўлишига таомномасининг катта қисмини гуруч, маккажўхори, маниок илдизи ва бошқалар ташкил этиши ҳам таъсир ўтказди. Шунингдек, улар кўп ёнғоқ ейди. Умуман олганда, калориянинг 72 фоизи организмга углеводлар, 14 фоизи эса ёғлар билан бирга қиради. Қолган улуш оқсиллар ҳиссасига тўғри келади, аммо қабиладагилар Фарб мамлакатлари аҳолисида кўра кўпроқ ёғсиз гўшт ейишини ҳам унутмаслик керак.

Дилшод РЎЗИКУЛОВ тайёрлади.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

НИЗОМИЙ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА УНИВЕРСИТЕТИ

- Бошланғич синфларда ўқитиш ҳуқуқини бериш;
 - Биология фанини ўқитиш ҳуқуқини бериш;
 - География фанини ўқитиш ҳуқуқини бериш;
 - Кимё фанини ўқитиш ҳуқуқини бериш
- бўйича касбий қайта тайёрлаш курсларига ўқишга таклиф этади!

Дарслар университетнинг малакали профессор-ўқитувчилари томонидан олиб борилади.

Ҳужжатлар доимий равишда қабул қилинади, гуруҳ шаклландан сўнг дарслар бошланади.

Ўқиш муддати 7 ой.

Дарслар ўзбек ва рус тилларида, куннинг иккинчи ярмида соат 14⁰⁰ дан 18⁰⁰ гача бўлиб ўтади. Вилоят-

дан келган ўқитувчилар ётоқхона билан таъминланади.

Ўқиш учун тўлов: 3 277 500 (уч миллион икки юз етмиш етти минг беш юз) сўм.

Тингловчилар қуйидаги ҳужжатларни тақдим этадилар:

1. Диплом, илова (асли шахсан кўрсатилади).
2. Диплом, илова нусхаси (нотариусдан тасдиқланган).
3. Паспорт нусхаси (паспорт шахсан кўрсатилади).
4. Меҳнат дафтарчасидан нусха.
5. Иш жойидан маълумотнома.
6. 0-86-форма (тиббий маълумотнома).
7. 6 дона расм (3,5х4,5).
8. Иш жойидан талабнома.
9. 1 дона папка (ҳужжатлар учун).

Манзил: Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Бунёдор кўчаси, 27-уй. Низомий номидаги ТДПУ, 3-бино 1-қават — Тайёрлов бўлими, 2-бино 1-қават — Бошланғич таълим ва жисмоний маданият факультети. Телефонлар: (+99890) 931-60-73, (+99871) 276-84-34, (+99897) 130-41-24.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги раҳбарияти ва жамоаси "Баркамол авлод" Республика болалар экология ва ўлкашунослик маркази директори Лола Эшмурзаевага онаси

ГУЛОРА АЯНИНГ

вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Ўзбек тили, адабиёти ва фольклор институтини таъмирлатиш Терминология бўлими кичик илмий ходими Акмал Саидномановга онаси

Жаннатхон САИДНОМАНОВНИНГ

вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Чилонзор туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими ҳамда Таълим, фан ва маданият ходимлари қасаба уюшмаси Чилонзор туман кенгаши 23-мактабгача таълим муассасаси собиқ мудираси

Ҳайитгул ШАМСИЕВНИНГ

вафот этгани муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқинларига ҳамдардлик билдиради.

Чилонзор туман халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими ҳамда Таълим, фан ва маданият ходимлари қасаба уюшмаси Чилонзор туман кенгаши 200-умумтаълим мактаби директори Рамида Жавҳаровага онаси

Умида ЖАВҲАРОВНИНГ

вафот этгани муносабати билан таъзия изҳор этади.

Фан ва технологиялар марказининг босмахонаси раҳбарияти ва жамоаси бош ҳисобчи Наима Тожибоевага отаси

ЕРЖАН отанин

вафоти муносабати билан ҳамдардлик изҳор этади.

Т.Н.Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон Педагогика фанлари илмий тадқиқот институти раҳбарияти ва жамоаси институтнинг лаборатория мудир, педагогика фанлари доктори, профессор Рохат Сафаровага онаси

Майсара САФАРОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан таъзия билдиради.

Шахзода билан малика асал ойи шавқидан маст эдилар. Улар чексиз бахтиёр бўлсалар-да, бир фикр сира тинчлик бермасди: бутун умрлари давомида ҳамиша шундай бахтли яшармиканлар? Буни жуда билгилари келарди. Шу туйғайли янги келин-куёв оилавий турмушда ҳар қандай кўнгилсизликлардан асрайдиган туморни орзу қила бошладилар. Улар бир одам ҳақида кўп эшитгандилар: ўша одам ўрмонда яшарди, ҳамма уни донолиги учун ҳурмат қиларди. Бошга бирон кулфат тушганда ёки бирор кийинчилик тўғилганда донишманд ҳамиша ақли маслаҳат бера оларди. Шахзода билан малика ана шу донишманд ҳузурига бориб, кўнгилларидаги орзуларини айтдилар. Донишманд уларнинг гапларини охиригача эшитгач, дедик:

— Ёруғ дунёни кезинг, йўлингизда бахтли, ҳамма нарсадан мамнун эр-хотинни учратсангиз, уларнинг устидан бир парча лахтак сўрангилар. Шундай лахтакни кўлга киритсаларинг ҳамиша тумор сифатида тақиб юринглар. Бу sinalган тадбир.

Шахзода билан малика отларига миниб, йўлга равона бўлдилар; кўп ўтмай одамлардан гўё хотини билан фоят бахтли турмуш кечираётган бир обрў-этиборли рицар борлигини эшитдилар. Улар рицарнинг қасрига жўнадилар, эр-хотиннинг ўзларидан ҳақиқатан ҳам, узунқоқ гаплардан маълум бўлганидек, ҳаётларингиздан хурсандмисизлар, деб сўрадилар.

— Бари тўғри! — жавоб берди улар, — фақат бир ғамимиз бор: бизнинг болаларимиз йўқ!

Аён бўлдики, бу ердан тумор излашга ҳоҳлат йўқ. Бинобарин, шахзода билан маликанинг бахтиёр ва ҳар жиҳатдан тўқис эр-хотинни излаб яна йўл юришларига тўғри келди.

Йўл юриб, бир шаҳарга етдилар. Гап-сўзларга қараганда, бу ерда аёли билан тинч-тотув, ўзаро меҳр-муҳаббат оғушида умр ўтказётган ҳалол бир шаҳарлик бор экан. Шахзода билан малика унинг ҳузурига равона бўлдилар ва аввал сўраганлари сингари, шаҳарликдан у, одамлар айтишадиганидек, ҳақиқатан бахтли оилавий ҳаёт кечираётганини, шуни сўрадилар.

— Албатта, тўғри гапни тўғри дейиш керак, — деб жавоб берди эр. — Биз, хотиним билан бир жон, бир тан бўлиб яшаб келамиз, фақат болаларимиз кўпроқ, шунинг учун ташвиш-ғамимиз бисёр!

Аён бўлдики, ундан ҳам туморлик талаб этишининг маъноси йўқ. Шахзода билан малика бахтли ва ҳаётдан рози эр-хотинни қидириб, дуч

Бор экан-да, йўқ экан, оч экан-да, тўқ экан, қадим замонда бир кишининг учта боласи бор экан. Иттифоқо бир кун у киши ва хотини ўлиб, болалари бевош қолиб, қайқа боришларини билмай саргардон бўлиб, охири учовлари бошқа юртларга улоқиб кетаверибдилар. Бир жойга бориб кечаси ётиб, эрта билан туриб яна йўл юрдилар. Кенжа укалари йўлдан яримта нўхат топиб акасига берган эди, акаси еб қўйди. Яна йўл юрдилар, қарасалар йўлларида бир пода чиқиб қолди. Кенжа укаси шу поданинг ичидаги эшакнинг думини кесмоқчи бўлди, акаси қўймади. У акасига:

— Бўлмаса, ўша яримта нўхатимни топиб бер, — деди. Акаси:

— Эй, яримта нўхатинг сени есин, кесиб олсанг, олақол, — деди. Укаси ҳалиги эшакнинг думини кесиб қўйнига солиб олди.

Булар бир неча кун йўл юрдилар, олдиларидан бир тошбақа чиқиб қолди. Кенжа укалари акаларига:

— Бу тошбақани ҳам қўйнимга солиб олай, — деди. Акалари қўймаган эди, у:

— Бўлмаса, яримта нўхатимни беринг, — деди. Акаси:

— Эй олсанг, олақол, — деди. У бу тошбақани ҳам қўйнига солиб олди.

Бир неча кун йўл юриб, булар кечаси бир тегирмонга келиб ётдилар. Эрта билан туриб кетиш олдидан кенжаси акаларига:

— Тегирмоннинг бугини ўғирлайман, — деди. Акалари қўймади. Укаси:

— Бўлмаса, яримта нўхатимни беринг, — деди. Акалари:

Jahon adabiyoti

“У халқ куйчиси эди. Унинг бутун ҳаёти шундан шаходат берадики, чин маънодаги санъат ганжиниси фақат халқ онгигагина ўрнашган, бошқа ҳеч ерда эмас”. Константин Паустовскийнинг бу сўзлари барча замонларнинг гениал эртақчиси Ханс Кристиан Андерсен ижодининг моҳиятини яхши ифодалай олади. Андерсен бадиий баркамол романлар, драмалар, шеърлар, публицистик китоблар эди. Бироқ бир юз етмишдан зиёд эртақ ва воқеалар унинг номини жаҳонга танитди. Бутун дунё халқларининг севимли адабиётига айлантирди.

Ханс Кристиан АНДЕРСЕН

Тумор

келгандан сўраб-суриштириб, яна узокларга йўл олдилар. Бироқ ундай одамлар ҳадеганда топилавермасди.

Бир кун, дала ва ўтлоқларни кезар эканлар, йўлдан сал нарида бир чўпонга кўзлари тушди. Чўпон найда шўх куйни чалар эди. Кейин чўпон томонга қўлида гўдак кўтарган бир аёлнинг келадиганини кўрдилар; аёл яна бир ўғил болани ҳам етаклаб олганди. Чўпон аёл назарига чалингани заҳоти хотинининг истиқболига юрди, сўрашди, гўдакни қўлига олиб ўпиб, эркалата бошлади. Чўпоннинг ити эса қувонганидан сакраб, ҳуриб, боланинг олдига чопиб борди-да, қўлчаларини ялади. Шу орада чўпоннинг аёли ўзи келтирган сопол идишни ерга қўйиб, эрига деди:

— Дадаси, келиб, овқатингни еб ол.

Эр ерга ўтириб овқатни тановул қила бошлади, лекин энг аввал дастлабки луқмани кичкинтойга берди, иккинчи луқмани эса ўғил бола ва ит билан бўлашди. Буларнинг барчасини шахзода билан малика кўриб, эшитиб турдилар. Улар ақинлашиб, эр-хотинга гап қотдилар.

— Эҳтимол, сизлар энг бахтли ва ҳаётингиздан рози эр-хотин бўлсаларингиз керак?

— Албатта, тўғри гапни тўғри дейиш керак, — деб жавоб берди эр. — Шукур. Дунёда биздек бахтли бирорта шахзода билан малика йўқ!

— Биласизларми, — деди шунда шахзода, — бизга ёрдам беринглар, яхшиликларингиз учун афсус чекмайсизлар! Бизга устларингиздаги қўйлақларингиздан бир парчадан лахтак берингизлар!

Бу сўзларни эшитган чўпон билан хотини ажиб бир тарзда кўз

уриштириб олдилар.

Чўпон шундай деди:

— Худо шохид, агар бор бўлганда, биз сизларга бир парчадан лахтак эмас, ҳатто бутун бошли қўйлақ берсак ҳам арзирди! Афсуски, уйимизда бирор латтанинг ўзи йўқ.

Шахзода билан малика ҳеч нарсга етишолмай яна илгари йўл босдилар. Охир-оқибатда узок вақтлик беҳуда саргардонликлар жонларига тегиб, уйлари томон равона бўлдилар. Шахзода билан малика донишманднинг кулбаси ёнидан ўтаётганларида, унга, ёмон маслаҳат бердинг, деб гина қилдилар ва сафалари тўғрисида сўзлаб бердилар.

Бу гапларни донишманд кулимсираб эшитди-да, деди:

— Наҳоти, сизлар мутлақо беҳудадан-беҳудага юрт кезган бўлсаларингиз? Ахир, уйлариңизга ҳаёт тажрибаси билан бойиб қайтмаётисизларми?

— Ҳа, — деб жавоб берди шахзода, — мен бахт ва ўз тақдирдан розилик бу дунёда ноёб учрайдиган тўхфа эканини билдим!

— Мен бўлсам, — деди малика, — тушундимки, бахтли бўлиш учун ўз тақдирингиздан рози бўлишинг кифоа экан!

Шунда шахзода маликага қўлини узатди ва улар бир-бирларига ажиб бир меҳр-муҳаббат вақтинча термудиларки! Донишманд уларни алқаб, деди:

— Сиз ўз қалбингиздан чинакам тумор топдингиз! Уни эъзозлаб-асраг, ушанда қаноатсизликнинг ёвуз руҳи сизларни ҳеч қачон мағлуб этолмайди!

Ertak

Энди эса эшитинг!

Икки баланд тоғ кўр тўкиб турарди. Хар иккисининг чўққиларида биттадан кўрғон солланган эди. Пастда, водийда оч бир ит ер искаб, сичқон ёки қалқик топиш илинжида тентирагани-тентираган. Тўсатдан кўрғонларнинг биридан карнай овози эшитилди; садо овқатланиш вақти бўлганидан дарак берарди. Ит шу заҳоти тоғ томон чопди, бирор ютум менга ҳам тегар, деб ўйлади. Бироқ ярим йўлни босиб ўтишга улгурмасданоқ товуш тинди, лекин энди иккинчи кўрғонда карнай чалинди. Шунда ит ўйлаб қолди: биринчи кўрғонга барибир етолмайди, афтидан улар тушлик қилиб бўлдилар; иккинчи кўрғонда эса энди дастурхон атрофига ўтирадилар. Ит бу тоғ тарафдан изига қайтиб, у тоғ сари йўртиб кетди. Шу аснода биринчи кўрғондан карнай овози қикди, иккинчисидан эса тинди. Ит энди ортига қайрилиб пастга эниб чопди, кейин яна юқорига ўрлаб тоғ томон лўқиллади; шу алфозда то карнай овози ҳар икки кўрғонда ҳам батамом тингунга қадар гоҳ олдинга, гоҳ орта югураверди, нимага десангиз, у ёқда ҳам, бу ёқда ҳам тушлик қилиб бўлган эдилар-да.

Ҳўш, қани, зехнингни ишга солиб кўр-чи, қадимги донишмандлар бу масални тўкиб нима демоқчи бўлганлар; оёқдан қолгунча у ёқдан бу ёққа югуравериб у ерда ҳам, бу ерда ҳам ҳеч вақо топмаган нодон ким?

Рус тилидан Маҳмуд САБДИЙ таржимаси.

Яримта нўхат

Kenja botir

манзилда бир дев яшар эди. Дев биёбонга чиқиб кетган эди. Булар шу девнинг манзилга тушиб дарвозаларини маҳкам қилиб ётавердилар. Ярим кеча бўлгач, дев биёбондан келиб қарасаки, дарвозалар берк. Дев: “Дарвозани оч!” деб қичқирди. Булар индамай ётаверди. У бир-икки қичқирди, охири дарвозани итарди. Булар қарасаки, дарвоза йиқилгу-

дек чўти бор. Сўнгра кенжалари:

— Эй, тўхта, мен сени таниб олай қани, — деб ҳолаҳвол сўрашиб, — ўзинг ким бўласан? Бу дарвозани беқорга итарма, ўзингни ташвишга қўйма, тўғрилиқ билан кет, — деди. Халиги дев:

— Бу манзил меники, сен ўзинг ким бўласан, билмайин, менинг жойларимга келиб, кириб ўтирибсан? — деди. Кенжалари:

— Эй оғайни, сен дев бўлсанг, бизлар ҳам сендан зиёдароқ. Менинг отимни Пулликсир деб айтар эдилар, — дегач, дев бир қўрқди, лекин синаб билмоқчи бўлиб:

— Бўлмаса, қани қўлтигининг жунини узат, — деди. Кенжалари қўлтигидан халиги эшакнинг думини

олиб узатди. Дев бу ҳолни кўриб ваҳимада қолди. “Бунинг қўлтигининг жунини шундай бўлса, ўзи ким биладикандай”, деб ваҳима қилди. Аммо яна синаб: — Бўлмаса, битингни узат, — деди. Бу дафъада халиги тошбақани ўрмалатиб юборди. Халиги дев буни кўриб тоза ҳайратда қолди. “Бити шундай бўлса, ўзи ким биладикандай бўлиши керак”, — деди.

— Қани бир ел чиқар, — деди. Кенжалари тегирмоннинг бугини олиб, бир чалиб эдики, халиги дев кўрққанидан биёбонга қочиб кетди.

Бу манзиллар буларга қолиб, шу жойларда яшаб мурод-мақсадларига етдилар.

Айтувчи: Абдуғофир ШУКУРОВ.

Нашрга тайёрловчи: Шомирза ТУРДИМОВ

2017-yil 25-mart, № 24 (8985)

Тошкент шаҳри Сергели туманидаги яккакураш спорт турларига ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар спорт мактабида «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия фонди кубоги учун VI спорт фестивали бўлиб ўтди.

«Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили» Давлат дастури ижроси доирасида «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия фонди томонидан Ўзбекистон Республикаси Жисмо-

Тадбир аввалида сўзга чиққанлар мамлакатимизда болалар спортини ривожлантириш, ўсиб келаётган ёш авлод, айниқса қизларни жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб

Ёш спорт раққослари фестивали

ний тарбия ва спорт давлат қўмитаси, Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси, қатор давлат ва жамоат ташкилотлари ҳамкорлигида ўтказилган спорт рақси мусобақасида 100 нафардан ортиқ хаваскор иштирок этди.

этишга қаратилган эътибор ва ғамхўрлик ўз самарасини бераётганини таъкидлади. Ана шундай ёшлардан бири Шайхонтохур туманидаги 76-мактаб-гача таълим муассасаси тарбияланувчиси Софья Зокирова икки йил-

дан буён спорт рақси сирларини мураббийи В.Ворошиловдан ўрганмоқда. Онаси Наргиза Зокированинг таъкидлашича, бу унинг соғлом улғайишида муҳим омил бўлмоқда.

— Мусобақадан қўзланган асосий мақсад ёш авлодни ҳар томонлама баркамол этиб вояга етказиш, уларнинг иқтидорини тўла намоён этиши учун зарурий шароитлар яратишдан иборат, — деди Н.Зокирова. — Шунингдек, фарзандларимизни турли ёт фоялар таъсиридан асраш, бўш вақтларини спорт билан мазмунли ўтказишини таъминлашга қаратилгани биз ота-оналарни қувонтирди.

Фестивалда Севинч Пирназарова, Софья Розахўжаева, Авана Маткаримова, Эвита Махмудова, Алена Леонова ва Ноила Ислонхўжаева, ўғил болалардан Хумюн Шавкатов, Бахтиёр Норбоев, Данил Бондаренко ва Элдор Юнусов сингари умидли спортчиларнинг чиқишлари ҳакамлар томонидан юқори баҳоланди. Уларга мусобақа ташкилотчиларининг диплом ва эсдалик совғалари берилди.

Дилшод РЎЗИКУЛОВ,
"Ma'rifat" мухбири

Бурҳон РИЗОҚУЛОВ
олган суратлар.

Мураббий мисоли боғбон

Бир вақтлар устозларидан олган ҳаётий сабоқларни бугун шогирдларига улашайтган, енгил атлетика бўйича Ўзбекистон чемпиони Алишер Зокиров олиб бораётган спорт тўғрисида фаолияти билан яқинроқ танишиш мақсадида Шаҳрисабз туманидаги 98-умумтаълим мактабига бордик.

— Спорт — инсонни комилликка етаклайди, — деди қаҳрамонимиз. — Енгил атлетикани танлашимга акам сабабчи бўлган. Ўша кезлар тортинчок, оғир-босиқ бола эдим. Бу характеримни ўзгариштириш учун акам қанча тер тўкмади? Хали мактабдаги спорт тўғрисида, ҳали шаҳардаги «Баркамол авлод» болалар марказига етаклаб борарди. Бу беиз кетмади, аста-секин спортга меҳр қўйдим. Машгулотларга тинимсиз қатнай бошладим, шу билан бирга феълим, хулқ-атворимни ўзгариштирди ҳам интилдим.

Ўқувчилар — фахрим

— Бу ўқувчилар билан нафақат мен, балки бутун мактабимиз, туманимиз фахрланса арзийди, — деди Алишер ака мактаб фойе-сидаги «Ёш енгил атлетикчилар» тўғрисида аъзолари сурати жамланган лавҳаларни томоша қиларканмиз. — Бугун тўғраракка 120 нафар ёш мунтазам қатнашмоқда. Уларнинг малакали спортчи бўлиши, муҳими, соғлом бўлиб ўсиши учун мактабимизда барча шароитлар яратилган. Хусусан, замонавий спорт зали, теннис, волейбол, баскетбол майдончалари мавжуд, 20 дан ортиқ спорт анжумлари ўқувчилар ихтиёрида. Шогирдларимни нихолга ўхшатаман. Қанча яхши парваришласам, меҳримни берсам, эртага шунга яраша натижасини кўраман. Шукрки, бу ҳаракатларим ўзини оқлаяпти. Жумладан, шогирдим Жасур Очилов яқинда 2000-2001 йилларда тугилган ёшлар ўртасида мамлакат чемпионлиги учун

ўтказилаётган мусобақанинг 100, 400 метрга, Али Хотамов 1500 метрга югуриш бахсларида вилоятимизда 1-ўринни эгаллаб, республика босқичига йўлланма олди. Асила Қахрамонова эса шу турнирда 3-ўринни олди. Бундан ташқари, Нозанин Аҳмаджонова 2014 йилда 2001-2002 йилда тугилган ёшлар ўртасида 5000 метрга югуришда биринчи, Сунбула Нуриддинова 2-ўринни қўлга киританди. Қолаверса, «Умид нихоллари» спорт мусобақасида тўғрагимиз аъзоларидан Зилола Отакулова, Жонибек Исломонов, Маржона Орифжонов, Паризода Набиева, Миркомил Зокиров туман, шаҳар ва вилоят босқичларида қатнашиб, фахрли ўринларни эгаллаган.

Отам ўғитларига амал қиламан

— Аввало, мураббий ҳар бир ўқувчининг характери яхши билиши лозим, — деди Алишер Зокиров. — Педагоглар оиласида ўсганим учун бу борада қийналмайман. Бир вақтлар муаллим бўлган отам ҳам насихат қилиб, «Ўқувчингни қанча кўп тингласанг, шунча кашф қилиб бораверасан. У ўз мақсадлари, орзуларини сен билан ўртоқлашайптими, демек, ишончига кирибсан», дерди. Яна бир жиҳати шуки, тўғрақлар дарсларга қараганда эркинроқ ўтиши керак. Чунки ёшлар ўзини эркин ҳис қилмаса, ички имкони-ятларини ишга сололмайди. Аммо машгулотларда ҳам дарс пайти-да педагогик методлардан, ма-

салан, «Тенгдош тенгдошга», «Биз бирга югурамиз», «Мақсад сари олга», «Бир киши ҳамма учун, ҳамма бир киши учун» каби уйинлардан фойдаланаман. Бу ўқувчилар фаоллигини оширади.

Бўш вақт хуш вақтга айлانسин

— Мактабимизга ота-оналар кўп келишади. Улар фарзандлари бўш вақтини мазмунли ўтказишини истайди. Айримлари ҳатто боласи 3-4 та спорт тури билан шуғулланса ҳам, майли, дейишади. Албатта, болалар бир зум ҳам бекор юрмагани маъқул. Аммо мураббий сифатида айтишим мумкин, бола битта спорт тури билан шуғулланиши керак. Хилма-хиллик эса болаларни спортдан безитади, машқларни чала-чўпла ўлаштиришига, ҳаддан зиёд толиқишига сабаб бўлади. Бундан ташқари, бола мукамал тайёргарлиги йўқлиги боис нуқул муваффақиятсизликка учраверган, ўзига бўлган ишончни ҳам йўқотади.

Энг аввал, ота-оналар боласининг хоҳишини, нимага қизиқишини билиши керак. Синаб кўриш эса бизнинг вазифамиз. Битта бўлса-да, бўладиган спорт тури билан шуғулланган бола ижобий натижага эришаверади.

Ҳа, ёш бўлса-да, катта тажриба тўплаган, ҳар сўзини ўйлаб гапирадиган Алишер Зокиров билан узок сўхбат қуриб, мактабнинг энг иқтидорли ўқувчиларидан бири эканини англадик. Ахир, ўндан ортиқ дарс ишланмаси, «1—9-синфларда жисмоний тарбия фанидан мавзу режалаштириш» ва «Спорт тўғрисида» янги инновацион технологиялар асосида намунали ташкил этиш мавзусидаги қўлланма ва маърузалари туман, вилоят ва республика газеталарида чоп этилгани бежиз эмас.

Хулқар РАЖАБОВА

«Дерби» — пойгадан «миллионлар ўйини»гача

1778 йил. Англия. Лорд Дерби уч яшар тоза зотли отлар иштирокида 1,5 милъ масофага пойга ташкил этди. Бу пойга қисқа вақт ичида тилдан-тилга кўчиб, шухрат қозонди ва ҳар йили ўтказиш анъана бўлиб қолди. Зодагонларнинг катта қизиқишига сабаб бўлган мазкур кимўзар лорд Дерби шарафига «Дерби» дея номланди. Икки асрдан ошқ тарихга эга мазкур мусобақалар ҳалигача айнан «дерби» дея аталмоқда. Лекин бу сўзни мутлақо бошқа мазмунда тушунадиган кишилар кўпчиликини ташкил этса керак. Келинг, спортдаги «дерби» атамасига доир бошқа маъналарни ҳам варақлай-миз.

«Дерби» сўзига изоҳли луғатларда «bowler», яъни «эркаклар киядиган шляпа тури» дея изоҳ берилган. «Дерби»нинг ilk бор спортда акс эттирган маъноси бу — Британияда 3 ёшли отлар ўртасида 2400 метр масофага ўтказилган пойга тури билан боғлиқ бўлса, «Комусий луғатлар»да жамоавий спорт турларида 2 та тенг кучли, принципапал клубларнинг ўзаро тўқнаш келиши, яъни куч синашуви тарзида талқин этилади. Бугун аксарият футбол илосмандлари учун таниш «дерби» сўзи Шимолий Америкада «crocstown rivalry», яъни «шаҳарлар орасидаги рақобат» дея таърифланади.

«Дерби» деганда бир пайлар энг машҳур жамоалар учрашуви тушуниланган. Аммо айни кез худди роман тилида сўзлашувчи мамлакатларда мурасасиз кечадиган шиддатли учрашуларга нисбатан ишлатиш урф бўлган атама — «классико» қўлланилади. Авваллари «Дерби» сўзи Англия қироллигида, хусусан, Дерби шаҳрининг икки жамоаси — «Дерби Каунти» ва «Дерби Мидлэнд» ўртасида уюштирилган. Демак, «дерби» сўзи бир шаҳар эки вилоятнинг икки жа-

моасининг бир-бири билан мусобақалашшини ҳам ифодалайди.

Тарихда бундай учрашулар жуда кўп ўтказилиб, бир шаҳарда ашовчи томошабинларнинг икки томонга бўлинишига сабаб бўлган. Еврокубокларда эса «дерби» бир шаҳар эки мамлакат жамоалари орасида ўтказилиши мумкин. Халқаро турнирларда ўзаро рўбарў келган бир мамлакатга тегишли клублар, масалан, Европа миқёсидаги мусобақа плей-оффиди «Арсенал» ва «Челси» клублари учрашиб қолса, бун «Англия дербиси» деб аташ мумкин. Агар шу тўқнашув жаҳон миқёсида кузатилса, уни «Европа дербиси» десак, хато бўлмайди.

Таникли футболчи Диего Лопез ўз интервьюларидан бирида ўзи билмаган ҳолда, дербига таъриф берган: «Дерби — максимал рақобат ва биз ҳақиқатан ҳам сабрсизлик билан кутадиган учрашув. Сиз бунда кўрқув ва жанговар руҳиятни уйғун ҳолда ҳис этасиз. Бу ўйин 100 фоиз кучни талаб қиладиган, майдоннинг ҳар қарчи учун қуралиш шарт бўлган мусобақа».

Оймомо ОЙБЕК қизи
тайёрлади.

ХАБАРИНГИЗ БОРМИ?

Роттердам шаҳри (Голландия)да ўтказилган қаратз бўйича жаҳон премьер-лигасининг иккинчи босқичида ўзбекистонлик 19 ёшли иқтидорли спортчи, январь ойида Францияда ўтган дастлабки босқичда ҳам 1-ўринни эгаллаган Садриддин Саймаев (Сурхондарё) ўз вазн тоифасида бу сафар Қозоғистон, Бельгия, Англия, Италия, Саудия Арабистони ва Япония давлатлари вакилларини, финалда латвиялик Калвис Калнинсни енгиб, олтин медални қўлга киритди.

Бангкок шаҳри (Таиланд)да муайтай бўйича бўлиб ўтган жаҳон чемпионатида юртдошларимиз муносиб қатнашиб, 8 олтин, 5 кумуш ва 4 бронза медал жамғарди ва умумжамоа ҳисобида фахрли 1-ўринни банд этди. Хусусан, Шоҳруз Жўраев, Аслам Ортиқов, Сирохиддин Исмолов, Мироншоҳ Убайдуллаев, Шероз Холмидраев, Шарофиддин Саъдуллаев, Сунатилло Рашидов, Шерзод Эргашев ўз вазн тоифасида тенгсизлигини исботлади.

Финляндияда қиличбозлик бўйича ўтган жаҳон кубоги мусобақасида спортчимиз Олег Соколов ўз имкониятларини синаб кўрди. «В» тоифасидаги бахсларда иштирок этган Олег шпага йўналишида олтин медалга эга бўлди.

Санкт-Петербург шаҳри (Россия)да бадий гимнастика бўйича яқинида етган халқаро турнирда Ўзбекистон терма жамоаси ҳисобига жами 17 медал эғиб қўйилди. Республикада хизмат кўрсатган мураббий Зарина Абдуллаева шогирдлари дунёнинг 30 мамлакатидан келган 250 гимнастикчи билан баҳslashиб, 2 олтин, 7 кумуш ва 9 бронза медал жамғарди.

AGROBANK

ЖАМОАСИ

Халқимизни баҳор айёми

Наврўз шодиёнаси

билан самимий муборакбод этади!

Юртимиз тинч, халқимиз ҳаёти фаровон,
дастурхонларимиз файзу барокатли бўлишини тилаб,
банк ўз хизматларини таклиф этади.

Миллий валютадаги «Мулоқот»,
«Халқ фаровонлиги», «Манфаат» номли омонат
турлари, албатта, сизга манзур бўлади.

Банк томонидан жорий этилган шу каби 22 турдаги
миллий ва хорижий валютадаги омонат турлари орқали
сиз ўз маблағларингизни кўпайтиришингиз мумкин.

Хизматлар лицензияланган.

Ma'rifat

TA'SIS
ETUVCHILAR:

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi,
O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligi, O'zbekiston
Ta'lim, fan va madaniyat
xodimlari kasaba uyushmasi
Respublika kengashi.

Bosh muharrir Abdusamat RAHIMOV

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
2006-yil 22-dekabrda 0067-raqam bilan ro'yxatga
olingan. Indeks: 149, 150. G-315. Tiraji 58165.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan,
qog'oz bichimi A-3. Bahosi sotuvda erkin narxda.

TELEFONLAR:
qabulxona — 233-50-55;
kotihiyat — 233-99-15;
reklama va marketing bo'limi —
233-42-92(faks), 236-54-17.

«Ma'rifat» dan
materiallarni ko'chirib
bosish tahririyat
ruxsati bilan amalga
oshirilishi shart.

Tahririyatga kelgan
qo'lyozmalar taqriz
qilinmaydi va muallifga
qaytarilmaydi.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
O'zA yakuni — 22.20 Topehirlidi — 23.50

MANZILIMIZ:
100083, Toshkent shahri,
Matbuotchilar ko'chasi, 32-uy.
Web-site: www.marifat.uz

Dizaynerlar:
Malohat TOSHOVA, Faxriddin RAHIMOV.
Navbatchi muharrir:
Hulkar TO'YMANOVA.
Navbatchi:
Bobomurod XUDOYBERDIYEV.